21:sta årgången.

1891.

Pris 1 krona.

Digitized by Google

Garantiförsäkring.

Försäkrings-Aktiebolaget

Minimifonder: **300,000 kronor.** Allmänna och Rikstelefon 964.

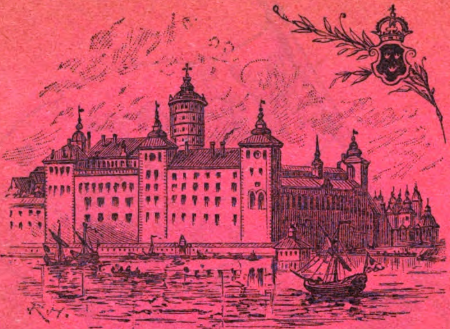

Hufvudkontor: **Vasagatan 10,** Telegrafadress: **Tre Kronor.**

Tre Kronor, Stockholm,

meddelar garantiförsäkringar åt kassaförvaltare, uppbördsmän och andra redovisningsskyldige hos staten, kommuner eller enskilda principaler för omhänderhafvande eller annars under ansvar stående medel mot bestämd årlig premie vexlande efter risken — *i regeln från 1 till 3 proc., i gynsamma fall under 2 procent.*

Bolagets försäkringsbref ersätta *för dessa* tjenster personlig borgen eller kontant deposition.

Äfven tjenstesökande kunna på särskilda vilkor erhålla bolagets garanti.

Vidare upplysningar meddelas af nedantecknade ombud:

Stockholm		Hufvudkontoret, Vasagatan 10, 1 tr.
Upsala	län	Herr Hugo Hildebrand, Upsala.
Östergötlands	»	Bankdir., Kammarh. Axel M. von Arbin, Linköping.
Jönköpings	»	Assessorn, D:r A. W. Bratt, Jönköping.
Kronobergs	»	Kaptenen P. A. Ohlson, Vexiö.
Kalmar	»	Sekreteraren C. M. Gethe, M. R. Kalmar.
Gotlands	»	Handlanden Carl Degerman, Visby.
Blekinge	»	Stadskassören, Kamrer F. Hallén, Karlskrona.
Kristianstads	»	Apotekaren C. Arhén, Kristianstad.
Malmöhus	»	Lektorn, D:r Edward Lindahl, Malmö.
Göteborgs	»	Skeppsredaren, Vågmästaren Gust. E. Falck, Göteborg.
Elfsborgs	»	Kronofogden T. W. Forsell, M. R., Venersborg.
Skaraborgs	»	Landssekreteraren A. M. Bolinder, Mariestad.
Vermlands	»	Lektorn, D:r Gullbr. Elowson, M. R., Karlstad.
Örebro	»	Auditören, v. Häradshöfding E. B. Tersmeden, Örebro.
Vestmanlands	»	Länsnotarien, v. Häradshöfding Thorsten Kalén, Vesterås.
Kopparbergs	»	Auditören, v. Häradshöfding Gustaf Ihrman, Falun.
Gefleborgs	»	Majoren Wilh. Svinhufvud, Gefle.
Vesternorrlands	»	Länsnotarien, v. Häradsh. Gustaf Tengvall, Hernösand.
Jemtlands	»	Lektorn, D:r S. J. Kardell, M. R., Östersund.
Norrbottens	»	Regem.-qvarterm., Löjtnant Theod. Meijerhöffer, Luleå.

Digitized by Google

ILLUSTRERAD

NISSE-KALENDER

FÖR

1891

STOCKHOLM
TRYCKT HOS GERNANDTS BOKTR.-AKTIEB.
1891
Printed in Sweden

Digitized by Google

»Alla sätt äro bra — utom de tråkiga.»

Voltaire.

Digitized by Google

Nisses helsning.

Ack, nu jag kilar så kry i hågen
till hvar och en, som är mig bevågen
och är för lekande skämtet böjd.
Jag vill se vänliga läppar mysa
och hjertegodhet ur ögon lysa
och älskar klingande skratt och fröjd.

Jag vet förvisso, vår tid är bister.
Jag känner ock hennes många brister,
och jag har brister såväl som I;
men öfverens om vi skola vara
att skrän och kif drifva undan bara,
så missljud vika för harmoni.

JUL 29 '46

1126503

Digitized by Google

Med er vid julbordet vill jag stimma,
med er vid julgröten vill jag rimma
och ta kring granen med er en sväng.
Ja, bort med ängslan och sura miner,
och bort med tillgjord kritiks sordiner
på hvarje sprittande känslosträng!

Ett lefve glädjen! Man är ju kloker
— en vis man sagt — om man är en toker
ibland för rolighets skull en smul. —
Och då kalendern jag nu er bringar,
jag höjer glöggen och med er klingar
och önskar alla en lycklig jul.

Folmer.

Digitized by Google

Tala silfver, tiga guld.

Humoresk af **Mox.**

Inte så mycket som en smällkaramell, en blodapelsin eller ett franskt päron med dig hem, när du kommer från ett så storartadt bröllop, så fint t. o. m. att inte jag, ditt *halfva jag,* ansågs värd att beträda tiljan.

— Tala inte om halfvan. Henne tog ingen.

— Ordryttare! Jag bad dig ju så vackert att afkika alla toaletterna och redogöra för matsedeln. Jo pytt ock! Hvarken snitsen på fru Petterssons klädning, färgen på kommerserådinnans solfjäder eller lukten på den opressade kaviarn och prestens tal har du meddelat mig. Talet må nu så vara. De presterliga vigselskålarne kan man i det närmaste på sina fem fingrar. De hafva alla sitt syskontycke ända från Ystad till Haparanda och kulminera i Stockholm helst med Wallinska verser, som hetas vara sprungna ur egen fatabur. Men toaletterna, de skänka mera intresse och då har du, fastän ledamot i konstföreningen, ej öppnat ditt öga på halfspänn ens för sådana pikanta ting.

— Jo, nog höll jag utkik, fastän jag naturligtvis

Digitized by Google

ej kunde granska alla på en gång, utan höll mig till dem, som frapperade mig mest.

— Va' di' stiliga då?

— Åhnej, jag kan just inte skylla. Petterssons frack var snäf och kort i ärmarne, och byxorna generade honom skarpt, då han gjorde en bock för presidentskan och begge knapparne lossnade och åkte kana på det bonade golfvet ända ner till pedalen på pianot.

— Hvem frågar efter Petterssons frack, byxor och knappar.

— Om inte någon annan, så gör han det väl sjelf.

— Det må han gerna göra; men jag vill veta de *stiliga* toaletterna.

— Kanske du menar Anderssons? Han bar en så'n der omodern hvit underväst och halmgula handskar med breda svarta körränder på och fyra knappar i, ty han skulle gubevars agera musköt, så'n krypskytt han än är, och småsvor öfver sitt snobberi hvar gång han måste blanda, ge, kupera eller ta in.

— O, hvad du är odräglig! Tala om sådana der koffertars smaklösheter!

— Nej, men hvarför säger Albertina så?

— Herre Gud, du måtte väl icke bära glasögon för ro skull, om också de äro mörka. Såg du inte en enda stilig och tilltalande uppenbarelse der?

— Jag glodde ju värre än en stjernkikare på Himalaya för att upptäcka en enda liten klick på Lundströms frackuppslag. Men både det venstra och det högra voro blanka som svärfaderns biljardboll till hufvudknopp. Trissan trodde jag åtminstone hade valsat dit, eftersom han bjuder skolpojkarne på öl och smörgåsar vid skjuttäflingarne. Men der fans icke ens så mycket som en bronsjeton. Han får väl vänta till nästa

Digitized by Google

stjernfall, såvida han icke går in i det blåa bandet och ståtar med bandstumpen, som vid hans utländska resor möjligen kan inbringa honom främlingarnes aktning för att anse honom som en ädel och båld riddare, ehuru jag alltid för min del, när jag ser den dekorationen, tycker det vara mindre på sin plats att annonsera allmänheten om att man förut fört ett suddigt lif och nu kommit på bättre tankar. Fastän inte tror jag, att Lundström blir så fördomsfull, så länge Ayala och iskall »Calle Wallin» falla folk på läppen.

— Hvad bryr jag mig om Lundström och hans framtidsvyer. Den suptutern lär väl inte få någon annan trissa än den han sjelf rullar med. Nej, fram med de stiliga toaletterna.

— Di va inte alls att hurra för.

— Du måtte väl inte ha tänkt skandalisera vårt familjenamn på en städad tillställning genom att med fanfarer och hurrarop ge dina känslor luft?!

— Ack, jag använde ju bara en vanlig fras! Visserligen fanns der en. . . .

— Hvem var det?! Var det fröken Ulfsax?

— Nej inte Räfsax en gång!

— Hvem var det då? Lägg mig inte på sträckbänk, jag är så nyfiken.

— Nu sa' du ett sannt ord.

— Tyst, det må så vara. Men hvem var det, hvem var det?

— Gissa min gumma lilla.

— Det var väl aldrig du sjelf heller, efter du ser så säker ut.

— Åh nej, var säker för det.

— Ja men så säg det då, så skall du få en stor tut.

— Tut! hvad är det för slag?

Digitized by Google

— Ja, inte är det någon vanlig tuting du.

— Hvad är det då? Jag tänkte *det* jag.

— Nej du! Det är en stor, stor, lång kyss.

— Jaså, en sån der. Men då får du akta gomseglet på mig, ty jag satte ett fågelben i halsen på mig vid supén, när Lundström gjorde läns på späckgurkorna och jag fick nöja mig med bara lingonen.

— Plåga mig inte med en så ovärdig uppenbarelse, utan, mitt eget lilla rara flasklock, tala om, hur hon, var klädd.

— *Hon!* Här är inte fråga om någon hona utan om en hane, som väckte stor sensation.

— Kunde han gala då?

— Ja, alldeles för galet, åtminstone vid pianot. Hans namn är för resten så väl kändt, om också icke välkändt, att jag bara behöfver antyda hans drägt för att du skall känna igen honom.

— Hvilket mirakel kan det vara?

— Jo, så här såg han ut. Tupé à la Napoleon, enkeltjusare i högra ögonvinkeln, hyrd frackkostym med långa ärmar och gliringar i sömmarne, lackerskor med röda bandrosetter på, falsk ametistring på högra pekfingret, godt humör och tom plånbok.

— Det är den odågan Vingel opp i dagen. Simpel bekantskap! Är det svar på tal, när jag vill höra tal om trebellikragar och blixtrande diadem?

— Något diadem hade visserligen inte Vingel, bara en klockkedja med en liten vidhäftad korkskruf till, som han i glömskan drog upp till kommerserådinnans stora förvåning, då hon frågade honom, om ej tiden vore inne för brudparet att försvinna. Trebellikrage hade han heller inte, bara en mattgul celluloid med

Digitized by Google

solkig rosett till. Men i alla fall gjorde toaletten en förbannad effekt.

— På hvad sätt då?

— Jo, den sprack! Hela den hyrda trånga kostymen och kragen uppsade honom tro och lydnad, då han eldad af vin och mycken och god mat väl häftigt gestikulerade under sitt stulna verstal till brudgummen, som han utan tvifvel kniper på hufvet de första dagarne i smekmånaden.

— Ett sådant missöde var inte mer än rätt åt honom, som aldrig sjelf gör rätt för sig.

— Åh, nog gjorde han det vid supén och det med stormtag ändå? Det var sannerligen icke godt komma fram, der han stod och petade all tryffeln ur gåslefverpastejen, medan hans frackfickor svällde som dunkuddar af deri inproppade valnötter, fikon, apelsiner och vindrufvor.

— Kunde han verkligen vara så oblyg?!

— *Han ja!* hvad tror du generar honom? Knap past hans många björnar en gång, som han nu bemöter vänligt och pressar med nya lån, då de vilja ha de gamla betalda. På så sätt, bedyrar han, kommer man qvickast och honnettast ifrån dem, ty de ge honom alltid anstånd, men svära på, att några vidare affärstransaktioner dem emellan ej kunna komma i fråga, förrän de äro hvarandra qvitt — och på så sätt blir han dem qvitt.

— Sånt elände!

— Det tror jag inte, *han* tycker det är. Åtminstone sken han som solen i Karlstad, då han och Lundström abonnerat schackbordet i förmaket för att ostördt kunna njuta af de varma rätterna och ropade psitt åt

Digitized by Google

vaktmästarne, så att de gamla tanterna hoppade upp från gyllenläderstolarne i salen.

— Känner jag dig rätt, så var du nog tredje man i den der psittningen.

— Hur kan du tänka något så ohyfsadt om din herre och man?

— Sa' du herre?

— Ja, du är ju fru.

— Det är jag. Men, min gubbe lilla, du är ändå inte min herre. Min *man* är du förstås. Förståndet kommer med åren, ser du. Tro inte jag tänker kuscha, för nu sitter jag Gud vare lof i direktionen för gift qvinnas eganderätt. Men hvad hade du för försyn för den, du bort bära på händer banan lifvet igenom.

— Hvem är den bördan? På så sätt skulle jag ju aldrig få fria händer.

— Jo du, den bördan är *jag* det. Eller är jag kanske dig för tung?

— Snälla, älskade Albertina, det kraftprofvet hade jag ju ännu inte försökt, men fruktar för att, fysiskt taget, det blefve mig något ansträngande. Du är ingen dufunge numera.

— Nej, gunås, inte för dig. O, hvarför skulle jag gå och dumma mig och gifta mig?!

— Nå än *jag* då?! Ack nej, men börja nu inte med tårpumpen, jag blir så nervös . . .

— Uuh, uuh, jag olyckliga, som bad att få några detaljer och litet oskyldigt småkrafs från bröllopet. Men inte så mycket som en af Vingelska valnötterna en gång! Det är äkta sällhet det!

— Valnöten? Skall det vara en vitz på, att jag var ett nöt, då jag valde dig?

— Tyst med dina sofismer!

Digitized by Google

— Samma uttryck hade fru Pettersson åt sin man, då han fubblade bland galoscherna i tamburen och bad vaktmästaren hjelpa henne på med sin plyschkappa.

— Plyschkappa! Jo jag tackar jag! Du hade ändå inte varit alldeles blind för toaletterna.

— Aj fan!

— Jaså, hon har plyschkappa, hon, och jag bara klädes. Tål du det, så måtte din kärlek till mig vara af noll och intet värde.

— Är inte den dyrbar, så vet jag inte hvad!

— Men *jag* vet *hvad*, jag, du. Och vet du, hvad det är?

— Kanske en sån der tut, som du nyss talte om?

— Den kommer efteråt den. I främsta rummet svajar plyschkappan.

— O, hvad jag var för en kork!

— Korkar är lätt gods. Nu gå vi direkt till Lindgrens.

— Fattas bara, att vi skulle åka!

— Det kan vi också göra. Det är godt före. Nu har du gjort mig glad igen. En äkta glänsande plyschkappa, som jag så innerligt väntade mig till julklapp!

— Nej, nu är det bäst, att jag tiger!

Digitized by Google

Riddar Lage.

Ballad.

Det var den stränge herr Lage,
herr Lage Blå på Näs,
han red genom Tofta hage
i sporr på sin goda bläs.
Han var, der fram han sprängde,
helt dyster att se uppå,
och knäfvelbårarne hängde
så gula som halm och strå.
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Det var stolts jungfrun på Tofta,
hon stod på sin förstusval
i halsked och silkeskofta
och snörlif kring midja smal;

Digitized by Google

med rynkor och krus på kjolen
och höjning der bak också,
med hår som strålar af solen
och läppar som körsbär små . . .
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur de smaka!

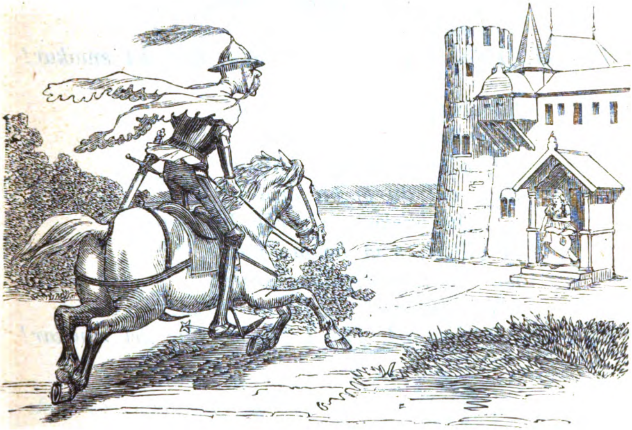

Han halade in sin tygel
den stränge herr Blå på Näs,
se'n drog han sin fot ur bygel
och hoppade af sin bläs.
Så ödmjuk som uti kyrkan
han bugade hjelmens kam
och sänkte i stilla dyrkan
sitt knä emot markens dam.
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Digitized by Google

Och aldrig en smul för fager
han var till att skåda på:
han var alldeles för mager,
den gode herr riddar Blå.
De skramlande knotor smälde
som brädspelstärningar små, —
det var genom kärleks välde,
som riddaren blifvit så.
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Så sväfvande bäfva orden,
de dallra i brutna ljud:
»O, vänaste mö på jorden!
Säg, vill du ej bli min brud?»
. . . Att blickarnes språk kan vara
så bittert, som hennes blicks,
när nu hon värdigas svara:
»Nej, riddare! — Ty ni sticks!!»
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Digitized by Google

»När sist ni till bords mig förde,
er armbågespets till slut
ni in i min sida körde:
han var så hvass som ett spjut!
Och när som i dansen väna
vi svängde i höganloftssal,
mig stucko de spetsiga knäna
och gjorde mig svåra qval.»
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Han lyss till de bittra orden,
herr Lage Blå på Näs,
så springer han upp från jorden
och svingar sig på sin bläs.
Som rasande ses han spränga
i fyrsprång till närmsta skog:
»Här skall den riddaren hänga,
som inte var välgödd nog!»
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Då kom der en man, en liten
och trind som ett ägg att se;
det var mäster Kolk, eremiten, —
han greps af herr Lages ve.
Sin näsa han strök (hon lyste
i prakt, som är sällan spord,)
och vänligt mot riddarn myste
och talade dessa ord:
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Digitized by Google

»I följen mig till min hydda,
I ädle herr riddar Blå!
Der hafver jag gömt en krydda,
som I månden pröfva på!»
Och när de till hyddan hunno,
så drucko de äldelt vin,
och sorg och bekymmer svunno
för sådan en medicin.
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Den kuren att sedan hylla,
det blef den riddarens lust,
sin källare lät han fylla
med ädlaste drufvomust!

Digitized by Google

Han fuktade hals och tunga
hvar natt intill morgonglöd;
och skalderna månde sjunga:
»Herr Blå har blifvit herr Röd!»
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Det var den stränge herr Lage,
han vardt så fyllig i kind,
han lade sig till med mage
och blef som en korf så trind!
Och skalderna månde tralla:
»Herr Röd blir åter herr Blå!
Men **Blå på Näs** *nu vi kalla*
för **'Blå på näsa'** *må!»*
Jojo så! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Det var stolts jungfrun på Tofta,
hon fick ingen make huld,
men fick ta in på sin kofta
för bitter grämelses skull! —

Digitized by Google

En afton, sida vid sida,
de satts vid ett fästmål ned;
af klämning hon svårt fick lida,
ty han var så tjock och bred.
Jojo så! Pröfven på, fån i känna, hur det smakar!

»Nå, kan man tänka! Så roligt!
Nu är ni ej mager mer! . . .»
Så hviskar hon ömt förtroligt,
och mycket menande ler! —
Då höjer han guldpokalen
och svarar med fyllig röst:
»Tror fröken . . .? Är fröken galen . . .?

— Nej **här** *är mitt lif, min tröst!»*
Var så god! Pröfven på, fån I känna, hur det smakar!

Schwan.

Digitized by Google

Om några minuter.

Interiör af Jöns Träbock.

Vi hade bestämt oss för en liten utflygt åt saltsjön. Min hustru var i det närmaste färdigklädd, då jag gick förut i afsigt att under vägen uträtta en sak. Hon skulle komma efter om några minuter och möta mig vid ångbåten.

Fyra minuter före båtens afgång befann jag mig på platsen. Min hustru syntes ännu ej till.

— Nå ja, tänkte jag, hon har ännu god tid. På fyra minuter hinner man mycket.

Tillströmningen af folk var stor, hvarför jag gick ombord för att hålla plats ledig åt oss. Klockan slog tolf och båten ringde till afgång. Men hon var ännu icke kommen. I min förtviflan rusade jag till kaptenen, sade, hur saken förhöll sig, och bad honom vänta en stund. Det kunde han icke, sade han, och för öfrigt vore det omöjligt att räkna ut, när ett fruntimmer blefve färdigklädt.

Landgången drogs in och ångbåten satte sig i rörelse. Allt hopp var ute. Sedan jag stirrat en stund efter den bortkilande ångaren, tog jag mitt parti och begaf mig tillbaka mot hemmet, långt upp på Östermalm. Helt nära det hus, der vi bodde, mötte jag henne Hon såg mycket belåten ut, men också en smula förundrad, då hon frågade:

Digitized by Google

— Kommer du tillbaka, Gustaf? Går inte båten i dag?

— Den har naturligtvis gått för en halftimma sedan, svarade jag förargad.

— Inte kunde jag tänka mig, att klockan redan var så mycket.

— Tänka! Du borde väl kunnat se på klockan.

— Dertill har jag verkligen inte haft tid. Du må tro, att jag uträttat mycket, sedan du gick hemifrån. Först kom jag att titta i byrålådorna och fick se, att allt låg huller om buller. Jag tål inte att se saker ligga i oordning. Jag plockade derför alla lådorna tomma, rengjorde dem och lade så in alltsammans som det skulle vara. Så kom jag att kasta en blick på ditt skrifbord, der allt låg i den värsta oreda: papper och böcker om hvarandra. Jag tål inte sådant. Sedan jag gjort snyggt och ordentligt på ditt bord, kom jag att tänka på, att malen kanske nu som bäst hålla på att äta upp våra vinterkläder. Jag måste derför upp i vindskontoren, plocka fram och skaka om hvarje plagg. Allt detta tar tid, förstår du.

— Ja, men kära barn — — —

— Vänta! det är icke slut ännu. Kan du tänka dig, att när jag så skulle ta på mig klädningslifvet, märkte jag, att alla knapparna sutto lösa. Sömmerskan hade sytt fast dem så vårdslöst. Jag måste derför sprätta bort alla knapparna — fyra dussin hör du! — och så sy i dem på nytt — — — Men hvarför ser du så missnöjd ut? Jag tycker, att du i stället borde känna dig lycklig öfver att ha fått en hustru, som håller ordning i hemmet och kan göra allt sådant der sjelf.

Digitized by Google

Rätta vägen.

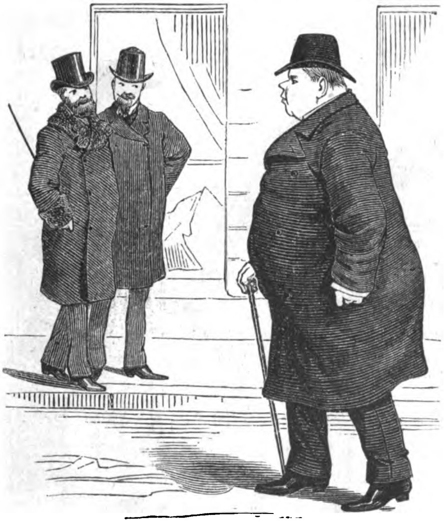

— Apropos magistern derborta, så kan jag inte förstå, att din pojke kunde komma in i femte klassen. Inte var han väl så hemma i sina stycken?

— Nej, men jag. Jag bjöd magistern på tre middagar och fem virapartin.

Digitized by Google

En ann' är så god som en ann'.

— Här får ni inte stå. Gå dit bort.

— Nää, hvarför de' då? Inte ska konstapeln vara kitslig.

— Se så, bråka inte! Hvad heter ni?

— Lyckas inte. Jag hör till de anonyme utställarne.

Digitized by Google

Huru Lasse Norlinder blef neger och huru han vardt hvit igen.

Burlesk skepparhistoria af **Chicot.**

(Efter en främmande idé.)

Jag hade gjort tre resor i Thilda, Hanssons brigg ni vet, började styrman Norlinder, den älste af de fyra gamla sjöbjörnar, som om vinterqvällarna brukade sitta i innerrummet hos Ahlgrenans.

— Ocken minns inte henne? Hon kunde ge kasttåg åt alla hon kom upp med, god och bidevind, det qvitta lika — —

— Åhja, någe lite hvar hade hum om *den* briggen bå här och utomlands. Som sagdt var, jag gjorde tredje turen med henne, då Hansson oförhappandes säljer brigden i Havana åt en långbent, glosögd yankee, kapten Jeremy Taylor. Nå, gubben Hansson fick orimligt betaldt för henne och hade låtit lägga ut spanten till en alldeles lika brigg på samma lafve, der Thilda slagits ut, innan han gick till sjös, så att han trodde han skulle få hennes make, när han kom hem — —

— Men den spekulationen bedrog han sig på likväl. För, fast Diana byggdes efter precis samma ritning och på samma stapelbädd, blef hon aldrig samma skuta på långt när.

Digitized by Google

— Nå, vi visste alla ombord, att yankeen köpt Thilda till slafträdare. Nu hölls det då inte så värst simpelt den tiden att segla med en sådan, men ingen af besättningen ville gå med honom, ehuru han bjöd hyror, som va orimliga rent af. Men jag hade fattat ett sånt tycke för skutan, så jag ville ogerna skiljas vid henne — —

— Skyll på — —

— Ta det för hvad ni vill, så slipper jag skrifta mig, men säkert är, att jag följde med min gamla galanta öfver till slafkusten, änskönt yankeen döpt om henne till Sara efter hustrun, som lär ha hållit nykterhetsvärdshus i en methodistförsamling hemma i Amerika, medan mannen jobbade i ebenholtz.

Nå, Sara var ju lika bra som Thilda, och kapten Taylor ångrade ingen gång, att han betalt henne sex gånger öfver värdet. Hon visade snart hvartill hon dugde, när det gällde att bruka hälarne och gjorde en ypperlig affär just extra på sin lättfotighet. Yankeen tog nämligen sin tjocka avance på att narra efter sig örlogsmännen, som lågo der i bugterna på bevakning, och få dem väl ur vägen, så att slafskeppen kunde smyga sin kos. Det handtaget tog han sina halfdussin svartingar pr skrof för.

Men just som vi hade lasten full, kom en splitterny fregatt dit, som snart visade sig kunna taga lofven af sjelfva Sara. Detta gjorde, att vi fingo gömma oss i en träskig vik, tills vi kunde kila ut vid något tillfälle, då fregatten gått längre uppåt kusten.

Men huru vi rotade der bland de dyiga mangrovebuskarna, fingo de flesta febern och ströko med som flugor, både nigrar och hvita, så att jag rymde min väg en natt inåt landet, der luften är mindre förpestad än nere vid kustträsken. Nå, det var inte roligt i skogarna

Digitized by Google

heller för resten, fullt med ormar tjocka som kablar och lejon och elefanter och andra odjur, så att jag var glad när jag kom till en nigerby, om de också skulle råka vara menniskoätare, efter lifvet ändå en gång ska gå.

Men de va inte så farliga, de svartingar jag kom i slanger med. Knappt hade de fått ögonen på mig — jag måtte ha sett ut som en riktig skogsdjefvul, halfnaken som jag var och grå af torkad dy — förrän de tjöto och sprungo ur sina kojor bort till skogs och tordes inte fram förrän jag satt upp skjortan på en stång och viftat som en parlamentär.

Jag hade tagit in i den största rörkojan och som jag förstod mig på deras religion en smula, kastade jag mig framför en liten träkubbe med hvitlimmadt ansigte och sotade ögon, som skulle föreställa en afgud. Och tillräckligt ful var han för den delen, fast annars illa gjord. Nå, nigrarne trängdes att få komma in och se på, hur jag åbäkade mig framför hvad de kalla sin fetisch, och det dröjde inte länge förrän presten deras eller medicinmannen — det kommer på ett ut — låtsades ta mig för kontant och sa åt sina nigrar, att jag var ett extra helgon, som fallit ned bland dem och ämnade göra deras lycka.

En sådan tur hade de stackarne väl aldrig haft förut, så att egaren till kojan tvangs att afstå den, och man skickade mig en hop svarta qvinfolk till hustrur och fullt upp med mat och ett slags öl, som man blef qvacklig i kroppen af, innan man blef van vid det. Jag lefde som en prins och folk kom från långa håll för att låta spå sig och få skyddsmedel mot sjukdomar och tur i kärlek och sånt, som fins i svartkonstböckerna. Jag delade afgiften med kanaljepresten, som låtsades vara tolk och vred och vände sig som en orm för att visa

Digitized by Google

mig sin dyrkan. Och min tro är, att den svarte skurken slackat af i sin profession och räknat ut att begagna mig som en sorts bulvan för att hjelpa upp sina affärer. Han hade spått galet väder så många gånger, att man inte längre trodde honom.

Emellertid hade man på fregatten luktat upp, att det fans en hvit man i negerbyn. Och som sådana der borta inte gerna göra mer än ett slags affärer, lade en djerf kadettpojke med några man i land för att preja mig. Men som jag hade svårare att göra ihop en historia för dem, om huru jag kommit dit, än för nigrarna och inte ville riskera fästning och kanske rånocken för slafhandel, så lät jag nigrarna förstå, att jag låge i gurgel med kungen af England, som enkom skickat dit fregatten för att lägga femman på mig.

Detta gjorde nigrarna utom sig och de rusade till presten och bådo honom för all del rädda deras helgon. Och som den göken väl tyckte jag var bra att ha och vinsta på ännu en tid bortåt, tog han mig afsides och gned in mig med ett slags olja från flaggknappen till kölsvinet så pass, att jag blef alldeles kolsvart och inte kunde skilja mig sjelf från nigrarna qvarten efter. Så band jag en trasa kring lifvet och satte mig framför kojan och krossade korn, och inte ett smack sa engelsmännen åt mig, fast de kryssade förbi mångfaldiga gånger. De sökte pumpa presten, men han ljög i dem, att en hvit varit der nyligen och blifvit bortförd af en menniskoätare till en festmiddag hos en kung långt in i landet.

Engelsmännen gåfvo sig också i väg, men den, som inte lika lätt försvann, var min nya kulör. Det gick om ett par tre dar och jag trodde det svarta småningom skulle nötas af. Men, hin ock, mitt skinn vardt lika-

Digitized by Google

dant, fast jag lade mig i blöt och gned af alla krafter. Färgen gick inte ur.

När jag så bad prestfiluren hjelpa mig att bli hvit igen, skakade han på sitt ullhufvud och menade tro på att han inte gjort sig så mycket besvär för att skilja, från mitt sällskap i brådkastet. Han kunde visst förvandla en hvit till neger, men att göra svart till hvitt, var mer än någon trollkarl mäktade åstadkomma, mente den fulingen.

Jag var inom mig öfvertygad om, att han ljög, men insåg, att han aldrig skulle göra om mig med godo. Bara på tving kunde det ske och som allt här i verlden går ut på affärer både bland hvita och svarta, satte jag mig i sinnet på att ruinera hans rörelse, så att han snart skulle önska mig för hin i våld och hvit igen.

Till den ändan sa jag upp kompaniskapet med honom och yxade till en afgud, två gånger så stor och ryslig som hans och riggade till ett ofantligt skjul öfver min gubbe och höll ett sånt halloande kring honom, att nigrarna gåfvo sin gamle mediciuman på båten och strömmade till min afgud, särdeles sen jag skrubbat mig till den grad ihärdigt med den der nötoljan, så att nigrarna sjelfva skiftade i brunt långsides med mig.

Det stod också inte på, förrän sjelfva nigerkungen fick nys om mig och skickade efter mig till sin hufvudstad, som låg ett stycke upp i landet. Nå, jag sträckte upp mig så godt jag kunde, men det behöfdes icke mycken ståt med *den* kungen. Sjelf hade han bara en gammal rödrutig väst och ett par snedgångna sjöstöflar, som han la af, när han var civil.

Jag föll honom på läppen med samma, så att han gjorde mig till sin högra hand som Farao med Josef. Han lät köra bort sin förre öfversteprest, trollkarl och me-

Digitized by Google

dicinman och jag flyttade in i hans hus och började spå regn och nedkalla förbannelse öfver kungens fiender, som jag åtog mig förgifta, efter alla trodde jag kunde det.

Den affockade öfversteprestem tog mig visserligen om halsen, men jag lät inte lura mig till något kompis med honom, för jag hade haft nog af min gamle ommålare i byn.

Då föresatte han sig att få mig bort på något knepigt sätt, och illmarigt ställde han till, det kan inte nekas. Jag fick snart se, hur han gick och spånslog med medicinmannen från byn, så jag kunde förstå de bägge medicinarne skulle kuckla ihop något extra.

En vacker dag bad kungens f. d. trollkarl mig följa sig in i skogen. Vi hade inte kommit så långt, förrän han stannade framför en sorts svamp, som såg ut som gamla sexskillingsslantar ungefär, fast tjockare. Han tog svampen, gnodde den mot insidan af min hand och jag hoppade i himlens sky, när jag upptäckte en hvit strimma i skinnet. Aha, tänkte jag, så att *der* ha vi ägget.

Jag ville genast plocka hem med mig en hel hög sådana der svampar. Men det fans inga fler i grannskapet och jag misstänker, att medicinmannen plockat bort dem med flit. De kanaljerna hade gjort upp sin svarta plan på den grunden.

När jag gnott en stund utan att få tag i mera af den kopparfärgade svampen, lugnade kungens f. d. trollkarl mig med, att han skulle skaffa fullt upp med svamp för att göra mig till kristen menniska igen, om jag bara inte ginge till kungen på några dar.

Jag var naturligtvis ifrig att bli hvit och komma från nigerbyket så fort som möjligt, så jag gjorde som han bad mig och gaf tusan kungen, fast han skickade bud på bud efter mig.

Det var bara det Umlanbaba — så hette den affoc-

Digitized by Google

kade — lurade på. Kungen hade ibland anfall af delirium, som han supit på sig af sorgen öfver att han slagit ihjäl en favorithustru. Man till och med påstod, att han ätit upp henne och derför sökt förhärda sig med drickande. H. M. brukade se hvita djeflar, när han var som värst.

Nu drogs han just med dem och när jag inte kom, skickade hans folk efter Umlanbaba i brist på bättre. Den bofven passade på tillfället och förklarade, att gudarna blifvit vreda och inte kunde blidkas med mindre än offret af en hvit och att denne hvite man inte befann sig långt borta, utan vore hvarken mer eller mindre än den bedragare, som skjutit ut honom sjelf ur konungens höga ynnest. Denne hade trollat sig svart för att förderfva hela deras stad, men han — Umlanbaba — hade kommit underfund med trolldomen och redan gjort en del af handen hvit igen på den falske medicinmannen.

Allt det der och mer till fick nigerkonungen i sig under en ljus mellanstund och befalde genast, att jag skulle gripas och offras. Så att, innan jag hann komma underfund med den svarta anläggningen, hade man kastat mig ned i ett stinkande hål, dit hvarken sol eller måne lyste.

Det var inte svårt att förstå hvad som väntade mig och jag sökte just göra mig klar för sista resan, när jag med ens får höra ett tjut som om alla helvetets hundar börjat ryta, och in i stan störtar en mängd främmande svartingar med spjut och klubbor i högsta hugg.

Innan jag ännu räknat till 5, hade en axelbred svår huggare kastat mig på ryggen och jumpat af med mig genom skogarna. Vi voro en hel hop, som bars och släpades i flera timmar af de der vildarna, som inte just betedde sig värst höfligt, det vill jag lofva. Ändtligen gjorde vi halt och hvad får jag se, om inte de fördömda

Digitized by Google

träsken och de långa luftrötterna på mangroveträden hängande ned i dyn. Och när vi kommo ända ned till flodmynningen, hvem ligger der om inte Sara, briggen?

Jag hann knappast förvåna mig öfver henne, förrän jag hoppade till vid att ett eldrödt jern fräste kring öronen och sattes på min ena axel, hvarpå jag kastades hufvudstupa i en kanot och roddes ut till briggen.

När vi kommit ombord och skulle stufvas ned i lastrummet, hvad ge ni för det, om jag inte bland kamraterna fick syn på kungen och den satans Umlanbaba, bägge bakbundna och märkta? Och det var inte utan, att den synen tog bort en god del af svedan, när jag tänkte på att de gått miste om kalopsen.

Annars hade man inte mycken tid att tänka, för inom ett par minuter voro vi under däck och jag minns inte något sedan — jag måtte ha svimmat eller somnat af utmattning efter det der kattrakandet — förrän jag vaknade i kolmörker och en ryslig hetta med någons stortå i min mun och min egen platserad i ett främmande öga, hvad jag kunde tycka. Af plaskningen utombords hörde jag, att vi voro ute till sjös och när jag blifvit van att se i mörkret, upptäckte jag några nigrar, som ramat ihop sig som bin vid en öppen sidoport i lovart, der vinden och sjöstänket spelade in.

Men det var aldrig lönt att tänka tränga sig dit, hur jag bökade bland ullhufvudena. Till slut kraflade jag mig upp så högt, att jag kände en lucka öfver mig och hvad bättre var, hon hade inte blifvit skalkad ännu. Jag körde också upp skallmejan öfver däck, som var vått af sjön, som piskade öfver relingen.

Åh, aldrig i min lefvotid har jag känt mig så glad som just då, när jag såg min goda, gamla skuta väl ute från denna fördömda kust med en så styf morgonbris,

Digitized by Google

att gastarna gått upp och höllo på och ta ett ref i märsseglen. Det verkade som en stor sup, må ni tro.

Somliga stodo vid förmärsfallet, färdiga att sträcka opp rån. Jag kände inte igen någon för att vara af mina gamla kamrater. De här sågo ut som riktiga sjöröfvare, mulatter och portugiser, hvad jag kunde tycka. Den enda jag kände igen var den glosögde yankeeskepparen, som Hin Håle inte tycktes ha velat ta ännu.

Emellertid sjöng jag ut åt dem:

— Hallå, gossar, kom och hjelp mig ur det här beknipet. Ge mig ett tag, gubbar!

Två kommer fram till mig och grinar mig midt i synen. Den ene har en handspak och ämnar tydligen klämma till.

— Stopp och belägg, skriker jag, jag är ingen niger, fast jag händelsevis råkar vara svart för tillfället. Jag är europé, med de hvitaste för resten, en ordentlig svensk — —

Kapten Taylor hade hört mitt skrik och kommit framgänglande på sina långa koben.

— Hallå, kapten Taylor, säger jag, hjelp mig ur det här eländet och jag ska segla med briggen för bara maten.

— Satans illmarigt nigerkräk det här, menar den kallblodige skurken. Gör honom lite mindre talför, gossar. Somliga plantageegare köper hellre döfstumma, för en tocken arbetar mer och den här gubben ser ut att orka en smula.

Well, lappsalfva mig, om inte de blodhundarna drogo knif och tänkte skära ut min tunga. Men just då sjöngs det ut till väders, så att de måtte bort och sträcka märsseglet.

Jag vill inte säga hvad jag kände, när de hade gjort fast fallet, då till all lycka utkiken varsnade en seg-

Digitized by Google

lare komma lomandes ur tjockan. Och nu minsann fingo de annat att sköta, alldenstund den seglaren befans vara den nya fregatten, som också mycket riktigt nöp vår brigg med allt svart som deruti var.

Godt och väl för nigrarne, att vi blefvo fria. Men hvad skulle jag göra i de svartas verldsdel, synnerligen som vi skulle skickas tillbaka till nigerstan, der den försupne kungen och hans lufver till medicinman snart skulle göra kål på mig.

Inte tordes jag skrifta mig för engelsmännen på fregatten, ty då hade jag haft tusan så svårt att förklara, hvarför jag låtit svärta mig, och jag var lika rädd för deras handklofvar som för det svarta afgrundshålet hos nigerkungen.

Klokast var att knalla sig af så fort som möjligt, änskönt allt vändes ut och in i mig, när jag tänkte på, att jag nu kanske skulle förbli niger i all min dar, eftersom jag blef piskad lemna det land, der den der sexskillingssvampen växte.

Men nöden har ingen lag och så gick jag ombord på en yankeebark, som skulle segla dagen derpå, och yppade så mycket jag kunde af min historia för skepparen och erbjöd honom att ta mig öfver till Amerika mot att jag gick med honom som matros.

— Lustig historia den der, sa skepparen fryntligt. Jo bevars, hvad du får gå med mig. Amerika är frihetens land om något, ska du se. Der finns en hoper färgade gentlemän i kulörta handskar och fadermördare, och när jag sist for hemifrån, hörde jag att en sådan dandy var på förslag till president. Så välkommen till oss, sa yankeen, och skakade hand med mig, hjertligt och vänligt.

Värre var det med folket. Anfäkta mig, om inte

Digitized by Google

de slafhasarne höllo sig för goda att umgås med mig, så att jag måste qvartera in mig hos stewarten, som var en niger.

Emellertid gick allt bra för resten och vi gjorde en qvick resa öfver till Savannah. När ankaret var i botten, går jag akterut till kapten Jameson för att ta afsked.

— Jaså, säger han, ja visst ja. Men du kanske inte har nån bekant här på platsen och du har ju inga pengar heller. Jag ska fara uppför floden och helsa på en vän, som jag kan lägga ett godt ord hos för dig, min gode man. Jag ska betala biljetten, om du så vill.

Naturligtvis gick jag in på det, och vi gingo ombord på en ångbåt, som satte oss i land vid ett vackert landthus, der jag slog mig ner på verandan, medan kaptenen och hans vän åto middag.

Värden tittade ett par gånger ut genom dörren och såg på mig noga och så hör jag skramlet af mynt.

Efter en stund kommer kapten Jameson ut till mig och säger som så: Det var en konstbesynnerlig passascha du slog i mig, gubbe lilla, men lögner måste låta lite resonligare här på trakten för att tas för kontant.

— Lögner? Hvad är det kapten menar?

— Inga dumheter, Cæsar, säger han och pekar åt mig, liksom jag vore en barnunge — var inte ditt namn Cæsar eller hur?

— Åt fanders med erat Cæsar, säger jag. Jag heter Andrew Jones. För så lydde det namn jag uppgaf, när jag kom ombord till honom.

— Åhja kära hjertandes, hvarför inte lika gerna våran president, general Andrew Jackson med samma. Men jag kan säga dig, hvilken stam du är af, din svarta skurk der. Du är en ordentlig, ren, oförfalskad kongoniger, det är just hvad du är. De svartare af er svänga

Digitized by Google

sig med att ni blifvit färgade, gubevars. Bah, liksom inte hvar kristen menniska kan se brandmärket på din rygg, och hvad ger du för de der hedniska tatueringarna på armarna, hvad?

— Hedniska?! skrek jag och höll upp min arm. Det här är Gefle vapen, ett ankare med en krona öfver.

— Krona! Hvad bry vi oss om kronor här i landet? För resten kan du ju inte tala ordentlig amerikanska.

— Det hindrar inte, att jag är lika hvit som ni, kapten, och ett strå hvitare med, om det kniper. Hade jag bara någon af de der kopparfärgade svamparna, skulle ni få se — —

— Hvar växer dom? frågade den filuren och såg åter ut som han varit min bäste vän.

— Bort i Afrika, säger jag, och det är synd jag inte hann lägga femman på några af den sorten.

— Uff — ja så. Nå, det är då för väl, att de inte växa här. Vi ska inte besvära oss med att skicka efter dom så långt bort för din räkning, vännen min. Ett fripapper vore mycket bättre här, för det tjenar till ingenting att komma hit med svart skinn och tänka lägga sig ombord med hvita lagar. För resten har du tillräckligt ful uppsyn utom färgen, vän Cæsar.

Det var för mycket och jag hotade lägga kanaljen på klaffen, så att han sprang innanför dörren igen, men derifrån hviskade han så hvasst som om han skurit mig med rakknif:

— Det är inte värdt att du försöker rymma, min gode man, för då ska det här folket komma dig att tro yankeestyrmän vara riktiga englar. Och låt dom inte höra en halfdragen ande om nötoljan eller svampen och all den der smörjan, och det vill inte jag heller för din egen skull, för då göra dom dig tyst för alltid — —

Digitized by Google

— Hvilka dom? frågade jag och ryste, när jag kom ihåg slidknifvarna på briggen.

— Plantageegarens folk, som jag sålt dig till, hviskade han, lade fingret på munnen och drog igen dörren.

* * *

Ja, det var ett öde och ingen hjelp för det, fortsatte styrmannen efter en ny uppsättning mörka toddar. Stora blodhundar och höga plank. Kapten Jameson hade sagt dem, att jag inte kunde tala ett ord engelska, och jag riggades i ett par bomullsbyxor och stråhatt och fördes ut att arbeta med nigrarna.

Jag höll mun och snart började nigrarna hålla mig för en afrikansk prins, som var för stolt att tala och hyllade mig på alla möjliga sätt. Jag blef svartare och svartare och tyckte till slut, att min själ också blef kolsvart, och jag lystrade till Cæsar som om jag aldrig haft något annat namn. På rymma var aldrig värdt att tänka så länge skinnet var svart som sot och Afrika låg der det ligger. Så jag har funnit, mina vänner, att en menniska på längden kan förvandlas till en riktig negerslaf, om hon också vore en första klassens ärkeängel från början.

Nåväl, en dag är jag ute med några stycken och hugger ved åt sockerqvarnen, då jag plötsligt mellan några ormbunkar får se en hop svampar, precis lika som dom medicinmannen visade mig i Afrika. Ni kan tro, jag plockar nog för att måla om tio man och gömmer dom i min stora hatt. Och samma qväll smyger jag ut i skogen och skrubbar mig med svamparne från hjessan till fotabjellet ända tills dagen gryr.

Om en menniska nånsin känt sig nyfiken, så var det väl jag för att se, hvilken kulör jag hade. Och om

Digitized by Google

någon haft orsak att bli splitter galen af glädje, så var det väl samme Lasse Norlinder, när han fick se, att han blifvit hvit igen. Åh, ni kan tro, jag kände mig som en ny menniska från för till akter, lita på det.

Jag hade gått ned till floden och speglat mig se'n, men var lugn för, att jag kastade hvarje trasa af den förbannade slafdrägten under buskarna! Och så störtade jag i vattnet för att inte lemna något spår åt blodhundarna.

Jag hade mycket väl lärt mig deras praktik, så jag visste, hur jag skulle smita mig undan. Gömde mig i träd vid flodstranden och släppte mig i vattnet igen, så fort jag hvilat litet.

Ändtligen kom jag till en tilläggsplats ett stycke från stan, der det låg en hop fartyg, och båtar kilade af och an. Nå, jag hade inte en klädtrasa på mig och hur jag skulle bli uppriggad, visste jag inte mer än den stund jag blef född. Jag var ju också alldeles som jag nyss kommit till verlden.

Men det dugde inte länge, för en hvit utan kostym är inte mycket att ge emellan på äfven mot en niger öfverallt i den civiliserade verlden.

Jag sam omkring och dök en stund som om jag hållit på och badat, och så snörflar jag till med den värsta yankeeplugg i näsan och frågar, om man sett till några kläder, tills en hop folk samlades på kajen.

— Nåå, främlingar, skriker jag, har ingen af er sett till mina kläder?

— Nej, svarar en, gissar somliga sprungit bort med dem.

Så uppger jag mig vara en nordstatskapten, som inte kunde stå ut i hettan dernere, utan tagit ett bad, då någon passat på och stulit kläderna, spritsprångande nya för resten och en bäfverhatt med mitt namn på insidan

Digitized by Google

fodret. Och, som det kostade lika mycket, så anförtrodde jag dem, att jag hade sedlar till flera hundra dollars i byxfickorna.

I detsamma hade slafjägarne, som varit på språng efter mig, kommit ned till kajen och fått höra hvad jag slog i medborgarne.

— Allt det der har ingen annan än den satans förrymda nigern huggit, men vi ska nog ta fatt på'n efter herrns anvisning, skreko de och foro tvärt öfver floden.

— Hallå, sjunger jag ut igen, här förkyler jag mig, så jag gissar jag är tvungen att gå i land som jag befinns.

— Gissar ni inte kan det, främling, hojtade de. Inte förrän ni får på er ordentliga kläder. Vi ä blygsamma i det här samhället, så mycket ni vet det.

Och hvad tror ni de göra, om inte langar ut det ena plagget efter det andra på en lång stång, så att jag blir fullriggad, innan jag kommer ur vattnet. Och fruntimren i stan ä så ytterst grannlaga, att de sätta i gång en subskription på 200 dollars för att få min skada ersatt, hvarpå jag passar tillfället och kilar in till Savannah, der jag går öfver till Europa i en engelsk bark.

Det enda jag har qvar efter den der persen är ärret på axeln, slutade gubben Norlinder, och jag har nog hört glunkas, att jag varit galérslaf med, gubevars väl; men jag tror, att det inte var mycket att ge emellan på det och att vara neger, färgad eller äkta, åtminstone medan slafveriet pågick som värst här i verlden.

Digitized by Google

Sakta i backarne!

I k. m:ts nådiga förordning och reglemente angående exercitierna för regimentena till fot af 10 Maj 1731 (pag. 56) finnas följande föreskrifter för laddningen:

Kommandoord:

Mousquet i vigten! sker i 2 tempo. — Halfspänner hanen! 4 tempo. — Blåser och torcker ur pannan med tummen! 3 tempo. — Slår fängkrut på pannan! 3 tempo. — Görer igen pannan! 3 tempo! — Skaker och blåser af pannan! 2 tempo. — Vänster, svänger eder till laddning! 1 tempo. — Fatter laddningen! 2 tempo. — Öppner med tänderna! 2 tempo. — Sätter laddningen i mousqueten! 1 tempo! — Fatter laddståcken! 1 tempo. — Drager ut laddståcken och presenterer honom! 5 tempo. — Kaster om, korter af emot bröstet! 2 tempo. — Sätter honom i mousqueten! 1 tempo. — Förer ned laddningen! 5 tempo. — Drager ut laddståcken och presenterer honom! 5 tempo. — Kaster om, korter af emot bröstet! 2 tempo! — Sätter honom till sin orth! 5 tempo. — Presenterer eder mousquet! 3 tempo.

Så blef ändtligen laddningen färdig i summa 52 tempo.

Digitized by Google

Sergeant Skrytstedt.

En skägg-attentat-historia från exercisplatsen Z—hed, berättad af Sergeant Spets.

(Parodi på Kulneff af Runeberg.)

Och efter qvällen räcker till
och brasan sprakar muntert än
om Skrytstedt jag berätta vill,
säg »ä' du me' på den?»
Det var en mäkta ordstor man,
skrodera dugtigt kunde han,
skar till i växten, som med sax,
helst när det tappert dracks.

Digitized by Google

Att skryta, skryta nätter, dar
det var hans bästa tidsfördrif
och orda stort för en och hvar
om »bragder» ur sitt lif.
Men om uti hans tal man föll,
det var det samma, käften höll
han endast, när vid fest och ras
han länsade sitt glas.

Ty festa var hans hjertas lust,
fast kassan merendels var skral,
med glas var ej så noga just
blott han fick **stor** *pokal;*
ty se'n han rumlat natten ut
han kunde sejdlar ta' till slut
och fylla dem ur närmsta bål,
för att få större mål.

Du skulle sett hans anletsdrag!
Än fins i album och på vägg,
bland konterfej af eget slag,
en bild med yfvigt skägg;
du tittar närmre, och du ser
en nos, som rodnat mer och mer,
en blick, långt mera däst än vild,
det är just Skrytstedts bild.

Dock fick man vara trygg och van
för att ej tröttna vid hans »choc»;
rädd för hans sällskap, som för f—n,
var derför mången ock.
Ja, till och med hans åsyn blott

Digitized by Google

skrämt mången mer än pik och skott,
och hellre såg man ej ett dugg
än Skrytstedts svarta lugg.

Men i all synnerhet var han
en skräck i kårens paviljong,
ty alltid stod vår gode man
mot glasen som på språng,
när, med punschfläckad rock uppå,
från bord till bord han syntes gå
och snyltade sig qvar som gäst,
hvarhelst han tyckte bäst.

Digitized by Google

Än talar mer än mången om
sin harm, när utan krus och lof
rakt fram till andras bord han kom
och fylde buk och skrof.
»Men», säger man, »han hade fått
den vanan, och det var ej godt
att kasta ut'en jemt så der,
fast **det** *var kärt besvär.*

Visst är, att i sitt rätta ljus,
var sergeant Skrytstedt god som guld;
man klandrar att han **tog** *ett rus,*
men det var törstens skuld;
och denna törsten drogs han med
hvarenda dag på Z—hed,
han sökte nog den släcka väl,
men fåfängt jemt likväl.

Digitized by Google

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Man hade rumlat natten ut
och satt helt mosig, tung och trött
kring bordet, der hvar sqvätt var slut,
och stirrade helt slött;
men bäst han satt och »flugor» såg
skrek vännen Skrytstedt, stolt i håg:
»Jag ett stop punsch tål på det här.
Slå vad! Jag säker är.»

»Topp afgjordt!» — Punschen strax kom fram
Vår Skrytstedt fnös af fröjd deråt,
han drack och kolka' dram på dram,
så hälften minst strök åt;
men plötsligt, midt i glädjens stund,
låg han på golfvet som en hund,
det yrde upp ett moln af dam,
der han stöp raklång fram.

Hur göra med vår fallne gäst?
så spörjs i laget nu med flit,
»Han skall gå **rakad** *från vår fest,»*
så löd en skälmsk invit.
»Ja», svarte man med amper min,
»det är ju han som tömt vårt vin,
han skall få qvitta detta lån
vi raka skägget å'n!»

Digitized by Google

Och inom kort — tänk hur fatalt! —
blef **halfva** *truten rakad glatt*
på Skrytstedt, stackars syndapalt,
Tänk, hvilket satans spratt.

Och se'n en stund med välbehag
man glott på hans befängda drag,
marschera' man helt lugnt ifrån
vår knäckte Bacchison.

På morgonen med stort besvär
blef Skrytstedt väckt af en soldat,
sprang fram för fronten af sin här
och ställde sig kavat;
men när man såg hans »Janus-drag»,
då grina' man af välbehag,
man kunde icke lägga band
på flatskratt ens ett grand.

Digitized by Google

Men Skrytstedt var för skämt ej böjd,
fast han ej märkt hvad slemt han rönt,
han sökte tysta truppens fröjd,
men det var föga lönt.
Det var en syn, som dugde se,
när Skrytstedt svor på knektarne;
hvad alla flina' åt, minsann,
om han det visste han!

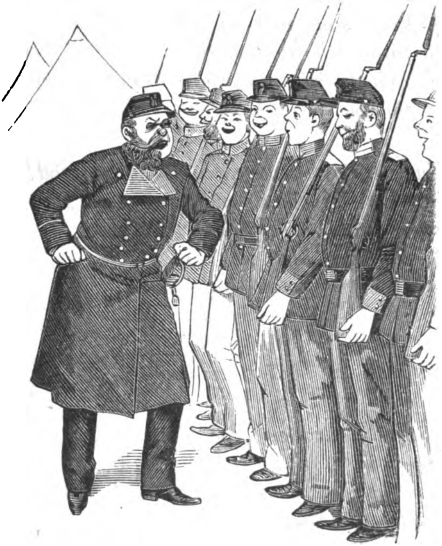

Det är nu flera solhvarf, se'n
han rakad blef i Bacchi famn.
Nu lefver minnet qvar alle'n,
bestrålande hans namn;

Digitized by Google

och hvar hans namn du nämnas hör,
hör du »den glupne» nämndt framför;
den glupne, härlig titel, gjord
åt Bacchi son på jord!

Visst är det sant, att törsten, hans,
den gaf vår kassa djupa sår,
dock älska vi hans näsas glans
som om den varit vår;
ty hvad som mer än alla band
af fana och af fosterland
på krigets ban förbrödrar oss,
är näsans röda bloss.

Hurra för Skrytstedt! för hans mod!
Han var ej rädd för ta' en sqätt;
hvad mer, om ej han ruset **stod,**
då **låg** *han, det gick lätt.*
Om vi på honom buro hand
och kasta' ut'en bums ibland,
när han för tråkig börjat bli,
var det väl ondt deri?

Förhatlig är den fege blott,
den som ej vågar ta en dram,
men hell en hvar som tappert gått
på Bacchi bana fram!
Ett gladt hurra, ett högt hurra
för hvarje man som festat bra,
hvad helst han blef i lifvet än,
vår ovän eller vän!

Digitized by Google

En svensk Don Juan.

(Efter anteckningar från gustavianska tiden.)

Af

Förf:n till »Förbiskymtande skuggor».

Glad Eros sprang i lunden,
der fagra rosor växte.
Han kysste purpurbladen
och smekte veka stängeln . . .

Hugo Montgomery-Cederhjelm.

Bland de många förbindelser, som under förra århundradet mellan Sverige och Frankrike ytterligare befäste den »alliance», hvilken, grundlagd af Axel Oxenstierna och Richelieu, ju ännu — såsom man senast i somras så lifligt förnam — fortvarar, var anställandet af svenske officerare i franska armén. Till hundratal kunde de »gossar blå» räknas, hvilka, merendels anstälde vid regementena »Royal deux Ponts» och »Royal Suedois», då drogo värjorna i de franska leden och kämpade under liljornas hvita fana med samma käckhet som deras efterkommande sedan visat i egenskap af fransmännens vapenbröder under trikoloren.

Bland desse unge svenske krigare voro på 1760-talet kornetterne Robert M. och K. Den förre, född 1737

Digitized by Google

och tidigt officer i svenska armén, avancerade i fransk tjenst till kapten i »Royal deux Ponts» och bevistade under marskalk Closel's befäl slaget vid Bergen m. fl. bataljer. Efter krigets slut förlades regementet i garnison i Metz, och här börja nu de äfventyr, hvilka göra vår hjelte förtjent af det namn, vi sätta som öfverskrift till denna bild från en tid, utmärkt af tapperhet och ridderlighet, blandade med frivolitet och ohöljdt lättsinne.

Vi följa i det närmaste de ofvan sagda anteckningarna, dock med moderniseradt stafningssätt samt jemförda — och i en och annan smådetalj rättade — med andra samtida historiska uppgifter.

* *
*

Robert M., en ovanligt rask och vacker ung man, med tilltagsenhet och talanger, blef under garnisonstjensten i Metz kär i och snart ock förlofvad med en dervarande bankirs dotter, Adelaide. Robert underrättade sina föräldrar derom och bad om deras tillstånd att få gifta sig med henne; men föräldrarne gåfvo ej sitt bifall, dels i anseende till sonens ungdom, dels för det att fästmön bekände sig till den katolska läran, hvartill kom, att hennes föräldrar tillhörde handelsklassen samt osäkert kunde vara, huruvida hemgiften förmådde ersätta fästmannens anor, hvilka bevisligen leddes upp till de gamle skotske konungarne.

Vid samma tid hade parlaments-presidenten i Metz, markis de... bourg, ingått vid 60 års ålder äktenskap med en 16:årig förtjusande parisiska. Presidenten förde ett lysande umgängeslif och hans hus stod gästfritt öppet för alla, som tillhörde stadens societet, och naturligtvis ej minst för dess »lejon», garnisonsofficerarne, bland dessa senare voro

Digitized by Google

de båda unge svenske officerarne Robert M. och K., och de stodo båda väl hos den unga markisinnan.

Nu hände, att vid regementet Royal deux Ponts anstäldes, såsom sous-chef, en ung prins Soubise, hvilken blef eld och lågor vid anblicken af markisinnan och, seende det företräde, hon vid mottagningarna och festerna i hennes mans hus tydligen gaf de båda nordboarne, fordrade, att de sistnämnde skulle hålla sig på mattan och vid dörren, då han, prinsen, gjorde parlamentspresidenten den äran att vistas i hans hus och kurtisera hans markisinna. Detta förtröt naturligtvis högeligen de båda unge svenske officerarne, som lefvat förut med markisinnan på samma förtroliga fot som bröder, så att de, vid hemkomsten en afton, lottade sins emellan om hvilkendera af dem skulle söka bli markisinnans älskare och börja sina operationer med att tränga prins Soubise icke allenast ur markisinnans bevågenhet, utan äfven ur hennes mans hus. Lotten träffade Robert M., hvilken på intet vis deruti fann något hinder för sin andra kärlek, den till Adelaide, och derför snart arrangerade, att markisinnan en vacker dag beklagade sig för sin man, att prinsen icke lemnade henne i fred, utan gjorde ständiga försök mot hennes dygd. Följden vardt, att parlamentspresidenten befalde sin portvakt afvisa prinsen, då denne härnäst infunne sig, hvilket också skedde. Innan året tilländalupit hade presidenten den lyckan att trycka en liten arfvinge i sina armar. Vanan att ofta träffas vållade imellertid, att de båda älskande iakttogo mindre försigtighet, hvarigenom prat uppstod, så att prinsen af Soubise snart fann tillfälle att hämnas genom en biljett till parlamentspresidenten, hvari denne upplystes om sin markisinnas rendez-vous'er med tredje man. För att förvissa sig om saken, lät presidenten oförmärkt strö aska vid in-

Digitized by Google

gången till markisinnans våning; häruti upptäckte han snart fotspåren af en man, den han genom spionering erfor vara Robert M.

Såsom en gammal och slipad jurist egnar och anstår, låtsade presidenten som han ingenting visste om den kärlekshistoria, som bedrefs i hans hus, men utverkade, med prinsens bistånd, från vederbörligt håll i Paris två *lettres de cachet*, det ena för M., att inspärras å Bastiljen, det andra för den otrogna hustrun, att inneslutas i ett kloster.

Nu ville imellertid händelsen, att parlamentspresidentens privatsekreterare var förlofvad med systern till M:s fästmö, Adelaide, och med den senare, såsom en hans blifvande svägerska, mycket förtrogen. Sekreteraren fann menskligheten och vänskapen fordra att förkunna Adelaide, det ordres vore expedierade för att hindra Robert M. från flykt, hvarjemte denne och presidentskan skulle under natten häktas och föras till de för dem bestämda inspärrningsorterna. Adelaide hastade vid underrättelsen härom genast till Robert och förklarade, att hans enda räddning berodde derpå att han utan ett ögonblicks betänklighet vände sig till en i Metz boende engelsman, med hvilken han slutit vänskap, och sökte förmå denne att föra sig öfver franska gränsen, på så sätt att M. iklädde sig engelsmannens livré; derefter skulle han å första poststation i Holland afvakta ankomsten af Anne-Sibylle — markisinnan hette så — hvilken Adelaide lofvade hjelpa på flykten. Från sin trolöse fästman begaf sig den uppoffrande Adelaide omedelbart till sin rival.

Lyckligen på det föreslagna sättet undkommen öfver till nederländska gränsen, väntade nu Robert på sin följeslagerska och funderade öfver sättet att med endast 5 louisdorer på fickan kunna komma i säkerhet med henne

Digitized by Google

till Sverige. Efter ett par, tre dagar anlände markisinnan, följd af Adelaide, hvilken, badande i tårar, utropade: »här har du henne, som du gjort mera olycklig än mig, som dock aldrig kan glömma, huru mycket jag älskat dig!», hvarefter hon tog ett ömt afsked af båda och påskyndade deras resa.

När Robert och markisinnan kommit till Bruxelles, var deras reskassa i det närmaste slut, så att nöden tvang vår äfventyrare att gå upp till en dervarande högre embetsman, hvilken han lärt känna i presidentens hus i Metz, och begära af honom, mot pant af markisinnans juveler — det enda hon jemte några klädespersedlar hunnit vid sin flykt stoppa på sig och medtaga — få låna 100 louisdorer. »Jag är ingen jude, som lånar på pant», blef svaret, »men mot en förskrifning att efter hemkomsten till ert fädernesland betala mig, skall ni få summan; ert hedersord och er svenska gula kokard äro mig tillräcklig borgen.»

Resan fortsattes nu till Antwerpen, hvarest Robert och hans ledsagerska gingo ombord på ett fartyg, hvilket hissade segel mot Göteborg. Men vid Hvalöarna förliste fartyget, och Robert räddade sitt och markisinnans lif derigenom att han band henne på sin rygg och simmande förde henne till en af de nämda öarna, der de skeppsbrutna fingo tillflykt i en lotskoja. Utom juvelerna och penningarna, hvilka han knutit om halsen i en näsduk, kunde sedermera efter stormens slut nästan ingenting af parets effekter bergas. Markisinnan insjuknade i lotskojan, så att deras vistelse der måste fördröjas till vintern, då hon blef återstäld.

Anlända till Sverige, qvarlemnade Robert sin följeslagerska i Arboga och begaf sig till sina, i Finland bosatta föräldrar (fadern var öfverste vid Savolax ryttare),

Digitized by Google

der han imellertid ej för den stränge fadern, men för modern vågade yppa sina äfventyr och den förtviflade ställning, hvari hans lättsinne störtat ej blott honom, utan ock en ung qvinna, som nu befunne sig värnlös och ensam i främmande land; för sin moder bekände han *allt*. Hon, förfärad af underrättelsen, att hennes son rymt från sin officerstjenst i Frankrike, rymt med en gift qvinna, hvilken på köpet var katolik, något, hvilket hon, såsom sträng lutheran, ansåg ändå mera syndigt, fick i följd häraf ett häftigt sjukdomsanfall. Det återstod nu ej annat än att falla till bönboken hos fadern; denne tog förhållandet förståndigt, men kallt och förklarade sonens pligt vara att genast resa till Ariadne på ... Arboga strand, förmå henne att öfvergå till lutherska bekännelsen och hemkomma med henne som sin lagligen vigda hustru, hvarefter paret skulle få flytta till Roberts innehafvande kornettboställe, beläget i Savolax' ödemarker, hvilket fadern lofvade låta inreda och möblera efter tidens sed på bästa sätt.

Man kan tänka sig den arma unga markisinnans belägenhet: att, född i nöjenas och lyxens hemvist Paris, ej allenast blifva ensam lemnad i en sådan småstadshåla som Arboga den tiden var, utan någon bekantskap i ett främmande land, af hvars språk hon nästan intet förstod, och skiljd i flere månader från den älskade äfventyraren, hvarunder hon knappast erhöll eller kunde erhålla bref, utan äfven, ifrån att vara den förnämsta damen i Metz, nu måste blifva hustru till en fattig kornett och dela hans boställe i Savolax under Nordens stränga klimat.

Men hvad förmår icke kärlekens välde — helst i förening med nödvändighetens lag. Den ömtåliga plantan från Södern trifdes väl och fann sig lycklig i Nordens skogar. Föreningsbandet stärktes ännu mer af flera

Digitized by Google

döttrar, dem Anne-Sibylle skänkte sin make, under det denne avancerade till ryttmästare och major vid regementet.

Robert M:s gamle kamrat i det franska regementet, K., hade imellertid återkommit till fäderneslandet, der han blef gift med excellensen R:s dotter och, såsom anstäld vid ett af de finska regementena, bosatt i Åbo. Den unga friherrinnan K. var liflig och lättsinnig, men mannen var både sträf och sträng. Mannens vän och forne kamrat, vår äfventyrare Robert M., var deremot en belefvad och glad sällskapsman, som alltjemt, ehuru gamle gifte mannen och familjefadren, bemödade sig om och äfven lyckades att »tjusa, tjusa qvinnorna». Hvad hände nu? Jo, att friherrinnan K. snart gaf honom företräde framför mannen och, att börja med, skänkte honom sin vänskap och sitt förtroende, hvilket efter vanligheten slutade med hjertats förlust och uppkomsten af en sentimental kärlek. Den äkta maken upptäckte dock snart förhållandet, och — ej så »fördomsfri» som en gång i Metz: det gällde *nu* honom sjelf — tvang han sin hustru till bekännelse och sände en af regementsofficerarne med ett utmaningsbref till M. Enviget skulle ega rum vid ryska gränsen och fortsättas ända tills en af de stridande stupat eller dödligt sårats.

M:s hastiga bortresa med den främmande och brådskande officeren väckte hans makas undran och misstanke, hvarför hon uppgick på mannens rum, der hon genast på hans skrifbord fann det qvarglömda utmaningsbrefvet. Ögonblickligen skyndade hon efter och hann fram just i samma ögonblick duellanterne, lagande sig i ordning att kläda blodig skjorta, kastade olycksbådande blickar på hvarandra, medan sekundanterne lagade i ordning pistolerna. Fru M. kastade sig genast om halsen på K. och förebrådde honom dårskapen att vilja våga lifvet för en

Digitized by Google

otrogen qvinna, under förklaring, att då hon, fru M., mångfaldiga gånger förlåtit sin man dylika snedsprång, höfdes det K. som karl att också göra detsamma med sin vän och sin hustru, och han borde dessutom påminna sig hennes framfarna öden och att hon som främling i landet med sina barn blefve det egentliga offret, huru än duellen kunde aflöpa. Hennes böner och tårar, jemte väckandet af minnena i Metz, förvandlade också den tillämnade blodiga morgonen till en glad dag.

Anne-Sibylle M. lefde endast några få år härefter. Efter hennes frånfälle reste enklingen till Stockholm för att skingra sin sorg, hvilket också lyckades efter bekantskapen med riksrådet A:s unga enka, född friherrinna R., med hvilken han ingick i nytt äktenskap och hade med henne en dotter *. Sedan äfven denna hans andra hustru aflidit, slog M. sig på politiken, hvilket hade till följd, att han, såsom tillhörande adelsoppositionen vid 1786 års riksdag, blef förtrolig vän med den rike baron C. och för tredje gången gift, med C:s enda barn, den aflidne baron L:s efterlefvande enka. Med henne fick M. flere barn.

Såsom öfverste och chef för Nylands kavalleriregemente invecklades Robert M. i Anjala-förbundet 1788 och blef derföre häktad samt dömd till döden. Men aftonen före den tillämnade afrättningen erhöll hans friherrinna genom sina relationer vid hofvet företräde hos Gustaf III, och efter för honom gjordt knäfall talade hon så varmt och rörande, att konungen dels för hennes skull, dels ock för att göra sig hennes fader, som till-

* Denna dotter har fått namn i den svenska vitterhetens häfder såsom Atterboms, Geijers och Törneros' väninna samt medelpunkten i umgängeslifvet i Upsala på dessa snillefurstars tid.

Digitized by Google

hörde oppositionen, förbunden, strök ut M:s namn från dödslistan. I stället blef han dömd till landsflykt och fördes till S:t Barthelemy. Under ditfärden blef fartyget väderdrifvet till Hvalöarne och, märkvärdigt nog, till samma kust, der M. för tjugu år tillbaka lidit skeppsbrott. Här väntade honom en öfverraskning — en 19-årig dotter. Medan för tjugo år sedan donna Anna låg sjuk i lotskojan, hade nämligen vår Don Juan lyckats uppspåra en Zerlina i lotsens unga dotter. Den 19-åriga hemsändes till friherrinnan i Stockholm, der hon, för den älskade faderns skull, mycket vänligt mottogs och blef betraktad som en medlem af familjen.

Under Förmyndareregeringen, eller början af Gustaf IV Adolfs, erhöll Robert M. nåd från landsflyktsstraffet och återvände till fäderneslandet. Vid hemkomsten hade han med sig flere små halfsvarte och brune pojkar, kärlekspanter, honom förärade af svarta och bruna skönheter på den vestindiska ön. Alla dessa gossar blefvo anstälde vid Uplands dragoner såsom trumpetare. Afkomlingar af dessa »söner af Söder och Nord» finnas ännu i Stockholm.

* * *

Vår Don Juan afled 71 år gammal å en sin dotters och mågs egendom i Upland. Någon »Don Juan poenitente» blef han väl aldrig.

Han efterlemnade 12 legitima barn; af de illegitima berättas han sjelf haft reda på öfver 100!!!

Digitized by Google

Epigram.

1.

*Att qvinno***vrede** *fly förutan strid*
jag klok nog varit uti all min tid;
men klokare långt mer jag skulle gjort:
jag varsamt fly från deras **godhet** *bort.*

2.

Att **första** *gången gifta sig,*
det kan man nog förlåta dig.
Får **andra** *gången du en fru,*
man ropar: »hvilken våghals — hu!»
Men »fem och tjugo» den förtjenar,
som **tredje** *gången sig förenar.*

Jacques.

Digitized by Google

Toaletten framför allt.

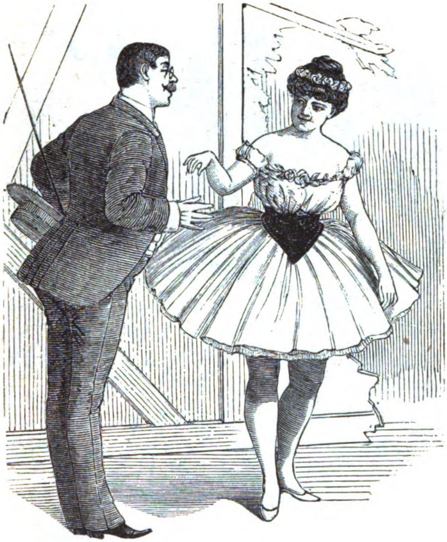

— Sådan förtjusande dröm jag hade i natt! Jag drömde om er, lilla vän.

— Åh, så intressant! Hvad hade jag på mig?

Digitized by Google

Ingen rök utan eld.

— Ja, då jag nu lyckats lära mig att röka, fattas det bara att jag kan lära min Arthur detsamma, så jag inte behöfver vara generad, då vi ska' kyssas!

Digitized by Google

Kinesiska Bref.

I. *Från Lien Chi till Fum Hoam, förste President vid Ceremoni-Akademien i Peking.*

O du egare af himmelsk visdom, huru outhärdlig skulle denna skiljsmessa vara, detta omätliga afstånd från mina vänner, om jag ej vore i stånd att på detta sätt skildra mina själs-intryck på papper och dagligen sända dig en profkarta deraf! — Jag blifver med hvarje dag bättre tillfreds med folket, bland hvilket jag vistas, och börjar tro, att jag i sinom tid skall finna det mera välmående, mera välgörande och gästfritt än jag först inbillade mig. Jag börjar lära något af deras sätt och vanor och att se skäl för åtskilliga afvikelser som de göra från oss, från hvilka alla andra nationer härleda sin civilisation så väl som sitt ursprung. I trots af smak, i trots af fördom, begynner jag nu att anse deras fruntimmer drägliga, jag kan nu se på ett smäktande blått öga utan motvilja, och en tandrad, ehuru hvitare än elfenben, finner nåd för mina ögon. Jag börjar nu tro, att det icke finnes något universal-mönster för skönhet. Sanningen att säga, fruntimmernas sätt i denna stad är så fullkomligt öppet och så fasligt tilldragande, att jag är böjd att öfverse med de mera framstående bristerna

Digitized by Google

hos deras personer, i synnerhet som de öfvervägas af mera solida ehuru dolda själsegenskaper. Ty, ehuru de sakna svarta tänder eller äro beröfvade lockelsen af fötter ej större än deras tummar, hafva de likväl själar, min vän, sådana själar, så fria, så passionerade, så gästfria och så tilldragande. Jag har emottagit flera inviter från det täcka könet under en afton på Stockholms gator, än jag råkat ut för i Peking under tolf månskiften.

Hvarje afton, då jag återvänder hem från mina vanliga ensamma utflykter, mötes jag af åtskilliga af dessa välvilliga döttrar af gästfriheten, vid åtskilliga tider och på åtskilliga gator, elegant klädda och med miner ej mindre nobla än deras ûtseende. Du vet, att naturen har utrustat mig med ett utseende på intet vis angenämt; likväl äro de allt för ädelmodiga att vilja se mig hemma hos sig; de känna ingen vedervilja för mitt breda ansigte och min platta näsa; de märka att jag är utländing, och detta ensamt är en tillräcklig rekommendation. De synas äfven anse det vara deras skyldighet att göra heder åt sitt land genom hvarje handling af artighet som står i deras makt. En tager mig under armen och på sätt och vis tvingar mig med sig; en annan tager mig om halsen och önskar deltaga i denna egenskap af gästfrihet, under det att en tredje ännu mera välvilligt inbjuder mig att uppfriska mitt sinne med vin.

För några aftnar sedan kom en af dessa ädelmodiga varelser, helt och hållet ljusklädd och bländande likt en meteor, till min sida samt följde mig med våld till mitt eget rum. Hon syntes förtjust öfver möblernas elegans och den komfortabla inredningen. Och i sanning hon hade skäl dertill, ty jag har hyrt ett rum för ej mindre än 75 kronor i deras mynt för hvarje månad. Men hennes artighet stannade ej härvid, ty vid afskedet önskade

Digitized by Google

hon veta hvad klockan var, och som mitt ur var i olag, tog hon det godhetsfullt för att låta reparera det hos en af sina slägtingar för att spara mig kostnaden; och hon försäkrade mig att det ej skulle kosta henne något. Jag skulle få det tillbaka om några dagar, då det blifvit lagadt; och jag beredde mig just på ett särskildt tal för uttryckandet af min tacksamhet vid detta tillfälle: »Himmelska förträfflighet! (ämnade jag säga) jag är lycklig att efter många smärtsamma äfventyr hafva funnit ett land af oskuld och ett folk af menskliget. Jag må ströfva omkring under andra klimat och umgås med ännu okända nationer, men hvar skall jag finna en själ af sådan renhet som den som bor i ditt bröst? Säkert har du blifvit uppfödd af Shin Shin eller diat den guddomliga Giu Hiungs bröst. Din melodiska stämma kunde beröfva Chong Fou hennes barn eller förleda Boh, som bor i hafvets djup. Din tjenare skall alltid förvara i kärt minne din välvilja och en dag skryta af din dygd, redlighet och sanning inför Kinas döttrar.»

P. S. Jag har blifvit bedragen! Hon, som jag trodde vara en dotter af Paradiset, har befunnits vara en af »Han's» fördömda lärjungar! Jag har förlorat en småsak, jag har vunnit trösten af att hafva upptäckt en bedragerska.

II *Från Lien Chi till Fum Hoam, förste President vid Ceremoni-Akademien i Peking.*

Under läsningen af här utkommande tidningar har jag uppräknat ej mindre än tjugofem store män, sjutton ganska store män och nio utomordentligt store män, på mindre än ett halft års tid. Dessa, säga tidningarna, äro

Digitized by Google

de män, som efterverlden kommer att betrakta med beundran; dessa äro de namn, som ryktet kommer att framhålla till kommande tiders förvåning. Låt mig se — femtioen store män på ett halft år gör precis etthundratvå på ett år. Jag undrar huru efterverlden skall vara i stånd att komma ihåg dessa alla, eller huruvida folket i kommande tider skall hafva annat att tänka på än att lära sig katalogen på dem utantill.

Håller ordföranden för en korparation ett tal, genast noteras han som en stor man. Utgifver en skolfux en omarbetning af någon vanlig simpel skolbok, ögonblickligen blifver han en stor man. Sätter en poet något alldagligt och utnött i rim, så blifver han också en stor man för ögonblicket. Huru obetydligt föremålet för beundran än är, så är det åtföljdt af en mängd ännu obetydligare beundran. Jublet begynner med »svansen», den store mannen går framåt mot odödligheten, ser tillbaka på den efterföljande svansen med sjelfförnöjelse, uppfångande alla absurditeter, nycker, galenskaper och obetydligheter af medveten storhet under vägen.

Jag var i går bjuden på middag hos en grosshandlare, som lofvade att vår traktering skulle bestå af elgsteg, sköldpaddsoppa och en stor man. Jag infann mig enligt anvisning. Elgsteken var utmärkt, sköldpaddsoppan förträfflig, men den store mannen odräglig. I samma ögonblick jag tog mig friheten tala, blef jag med ens motsagd och afbruten. Jag försökte en andra och en tredje gång att återställa min förlorade reputation, men blef ytterligare tillbakaslagen med skam. Jag beslöt mig för att angripa honom ännu en gång bakom förskansningar och vände samtalet på den kinesiska styrelseformen; men äfven här uppträdde han med anspråk, afbröt och motsade såsom förut. Vid himlen! tänkte jag, denne man

Digitized by Google

gör anspråk på att känna Kina bättre än jag sjelf. Jag såg mig omkring för att se hvilka som voro på min sida, men hvarje öga var fäst med beundran på den store mannen. Jag ansåg det derföre slutligen bäst att sitta tyst och spela den fine gentlemannen under den påföljande konversationen.

När en man en gång har försäkrat sig om en krets beundrare, han må vara huru löjlig som helst, får allt hvad han gör eller säger gälla för en upphöjd mening eller lärd tankspriddhet. Om han öfverskrider de vanliga formerna för en god uppfostran, till och med om han tager en tekanna för en tobaksdosa, så säges det, att hans tankar äro upptagna af mera vigtiga föremål; att tala och handla likt öfriga menniskor är att icke vara större än de. Det är något besynnerligt i sjelfva idén om storhet, ty vi förvånas sällan öfver det som ganska mycket liknar oss sjelfva.

När tatarerna göra en »Lama», är det deras första omsorg att placera honom i ett mörkt hörn af templet, hvarest han sitter till hälften dold för åskådarne, samt att reglera rörelsen af hans händer, läppar och ögon; men framför allt är han anbefalld värdighet och tystnad. Detta är likväl blott förspelet till hans förgudning; ett antal hemliga agenter äro utsända bland folket för att utbasuna hans gudsfruktan, värdighet och kärlek för rått kött. Folket tager dem på orden, nalkas »Lama» (nu blifven en afgud) med de mest ödmjuka knäfall; orörlig emottager han deras dyrkan, blifver en gud, och matas alltid sedermera af sina prester med odödlighetens sked. Afguden ensam håller sig dold, skickar ut sina små hemliga agenter för att vara outtröttliga i hans beröm, och genast, han må vara statsman eller författare, inskrifves han på ryktets lista och fortfar att blifva prisad, emedan det är modernt att

Digitized by Google

prisa eller emedan han klokt håller sin litenhet dold för publiken.

Jag har besökt många land och har varit i städer utan tal, likväl har jag aldrig kommit till någon stad, som ej kunnat frambringa tio eller tolf af dessa små, store män, alla inbillande sig vara kände af den öfriga verlden och lyckönskande hvarandra till deras vidsträckta ryktbarhet. Det är roande nog, när två af dessa lärdomens tama rofdjur beträda den ceremoniösa skådebanan och gifva samt taga beröm af hvarandra. Jag har varit närvarande, när en tysk doktor, emedan han hade uppläst ett loftal öfver en viss munk, ansågs för den snillrikaste man i verlden, till dess munken kort derefter delade denna ryktbarhet genom att besvara komplimenten. På detta vis afträdde båda under allmän applåd.

Samma smicker, som följer vår store man under lifstiden, följer honom ofta också till grafven. Det händer ofta, att en af hans små beundrare sätter sig ned hafvande med det vigtiga föremålet, och förlöses med historien om hans lefnad och skrifter. Denna må träffande kallas »lifvets kretsgång mellan kakelugnsbrasan och länstolen». Uti denna få vi veta hvilket år han är född, vid hvilken tidig ålder han visade tecken till ovanligt snille och flit, tillika med några af hans qvicka infall, samlade af hans tant och mor, medan han ännu endast var en gosse. I nästa kapitel återfinna vi honom vid universitetet samt underrättas om hans förvånande framsteg i lärdom, hans utomordentliga skicklighet i att stoppa strumpor och hans nya uppfinning att skydda bokpermarna genom pappersomslag. Dernäst gör han sitt uppträdande i »Litteraturens republik» och utgifver sitt opus. Nu röres larmtrumman, hans arbete uppköpes begärligt af alla köpare af sällsynta böcker. De lärda sällskapen inbjuda honom

Digitized by Google

såsom medlem, han disputerar emot någon utländing med ett långt konstigt namn, segrar i striden, komplimenteras af åtskilliga författare af värde och betydenhet, blifver president i en litterär klubb och dör på höjden af sin ära. Lyckliga de som sålunda hafva någon liten trogen ledsagare, hvilken aldrig öfvergifver dem, utan rustar sig att kämpa och att prisa emot hvarje motståndare samt är med ens färdig att föröka deras stolthet under det de lefva och deras värdighet efter döden. För dig och mig, min vän, som ej hafva några ödmjuke beundrare som sålunda följa oss, vi, som hvarken äro eller vilja vara store män och som ej stort bry oss om, antingen vi äro store män eller ej, låtom oss åtminstone sträfva att vara hederlige män och hafva vanligt sundt förnuft. Adieu.

III. *Från Lien Chi till Fum Hoam, förste President vid Ceremoni-Akademien i Peking.*

Då jag senast var tillsammans med min svartklädde vän (en bildad man, med hvilken jag blef bekant för någon tid sedan) hvars konversation numera är både mitt nöje och min undervisning, kunde jag ej underlåta att anmärka det stora antal af gamla ungkarlar och gamla jungfrur (fröknar skulle jag säga) med hvilka denna stad synes så öfverfylld.

Säkert, sade jag, är giftermålet icke tillräckligt uppmuntradt, eljest skulle vi ej se en sådan massa utlefvade ungkarlar och vissnade koketter, ännu försökande att drifva kärlekshandel som de så länge varit opassande för, svärma omkring på tidens elf. Jag betraktar en gammal

Digitized by Google

ungkarl i den mest föraktliga dager, såsom ett djur som lefver på den allmänna hjorden, utan att för sin del lemna något bidrag; han är ett rofdjur, och lagarne skulle till lämpa lika mycken list och lika mycken styrka för att drifva den motsträfvige i nätet, som vildarne då de jaga hyenan eller rhinocerosen. Mobben skulle tillåtas att hojta efter honom, gatpojkar skulle ostraffadt få spela honom spratt, hvarje sällskap med god uppfostran skulle utskratta honom, och om när han uppnått 60 år han bjöd till att fria, skulle föremålet för hans frieri spotta honom i ansigtet, eller, hvad som kanske vore ett ännu värre straff, skulle vackert gifva honom sitt ja.

Beträffande gamla jungfrur — fröknar —, fortsatte jag, skulle de ej behandlas med så mycken stränghet, emedan jag förmodar att ingen af dem skulle vilja vara det. Intet fruntimmer med känsla skulle vilja göra en underordnad figur vid kristningar och barnsängar, om hon sjelf kunde vara hufvudpersonen, ej heller ställa sig in hos sin svägerska, om hon kunde beherska en man, ej heller besvära sig med att baka te- och kaffebröd, när hon kunde ligga i sin säng och gifva order huru de skulle tillredas, ej heller qväfva alla sina känslor i stela formaliteter, om hon kunde med husmoderlig frihet skaka hand med sina bekanta. Intet fruntimmer kunde vara enfaldigt nog att lefva ogift, om hon kunde slippa det. Jag betraktar ett ogift fruntimmer, borttvinande under årens tyngd, liksom ett af dessa förtjusande landskap, gränsande intill Kina, hvilka ligga öde i brist af passande innebyggare. Vi böra icke anklaga landet, utan dess grannars okunnighet, som äro känslolösa för dess skönhet, ehuru de hafva frihet att draga dit in och odla jorden.

I sanning, herre, svarade min följeslagare, ni är

Digitized by Google

ganska litet bekant med de svenska fruntimren, för att tro, att de äro gamla jungfrur emot sin vilja. Jag vågar påstå, att ni knappast kan utvälja ett af dem alla, hvilket icke ofta haft giftermålsanbud, som dock afslagits antingen af stolthet eller girighet. I stället för att anse det som en skam, begagna de hvarje tillfälle för att skryta öfver deras forna grymhet. En soldat fröjdar sig icke mer, när han räknar öfver de sår han fått, än en qvinlig veteran, när hon berättar om de sår hon fordom har gifvit; hon är outtömlig, när hon berättar om den forna mördande elden i hennes ögon. Hon berättar om den guldsmidde riddaren, som dog af en enda mörk blick, och aldrig stod upp igen, förr än — han gifte sig med sin piga; om ämbetsmannen, som, då han grymt fick korgen, föll i raseri, störtade till fönstret, öppnade det och kastade sig i förtviflan — i sin länstol; om pastorsadjunkten hvilken, krossad i sin kärlek, beslutsamt svaljde opium som bannlyste den försmådda kärlekens sting, genom — att söfva honom. Kort och godt, hon talar om sina forna förluster med nöje och likt en del handlande finner hon tröst i de många bankrutter hon gjort.

Af denna orsak, hvarhelst jag ser en öfverårig skönhet ännu ogift, anklagar jag henne i tysthet, antingen för stolthet, girighet, koketteri eller tillgjordhet. Der är en fröken Jenny Skörask, som jag påminner mig en gång hafva haft någon skönhet och en måttlig förmögenhet. Hennes äldsta syster råkade att gifta sig med en man af stånd, och detta syntes döma stackars Jenny till jungfruståndet. Emedan det ej yppade sig någon lycklig tillfällighet inom familjen, beslöt hon att ej skymfa den, genom att deri införa en köpman; sålunda förkastande sina likar och försummad eller föraktad af dem som stodo högre än hon, verkar hon nu i egenskap af lära-

Digitized by Google

rinna för sin systers barn och undergår tre tjenares slafveri utan att erhålla lön för en.

Fröken Spetsnos var dotter till en pantlånare. Hennes far hade tidigt lärt henne, att penningar var en ganska god sak, och lemnade henne en medelmåttig förmögenhet vid sin död. Hon var så fullkomligt medveten om värdet af hvad hon hade fått, att hon hade beslutat att aldrig skilja sig vid ett öre utan motsvarande förmögenhet å sin friares sida, sålunda afslog hon åtskilliga anbud som gjordes henne af personer, hvilka behöfde reparera sina affärer, som man säger, och blef gammal och elak utan att någonsin betänka, att hon skulle hafva gjort en nedprutning af sina pretentioner, i synnerhet som hennes ansigte var blekglåmigt och märkt af kopporna.

Fröken Betty Storm tvärtom hade skönhet jemte förmögenhet och var af familj. Men kär i eröfringar gick hon från triumf till triumf, hon hade läst teaterpjeser och romaner, och deruti lärt sig, att en okonstlad man med vanliga känslor ej var bättre än en narr; sådane gaf hon korgen och suckade endast för de glade, lättfärdige, obeständige och tanklöse; sedan hon på detta sätt hade förskjutit hundratals som tyckt om henne, fann hon sig slutligen öfvergifven. För närvarande är hon endast sällskap åt sina tanter och kusiner och dansar ibland kavaljer uti en française med en stol till dam. Med ett ord: hon behandlas med artigt förakt från hvarje håll och placeras liksom ett stycke gammalmodig möbel endast för att fylla upp ett hörn.

Men Seraphia, den skarpsinniga Seraphia, huru skall jag beskrifva henne? Hon blef lärd att hata karlar ända från barndomen; hon har gifvit bildade män korgen, emedan de icke voro pedanter, och pedanter emedan de ej

Digitized by Google

voro bildade män; hennes utomordentliga finkänslighet har lärt henne att upptäcka hvarje fel hos hvar och en älskare och hennes okufliga rättvisa har hindrat henne från att förlåta dem. Sålunda afslog hon åtskilliga anbud, tills ålderns skrynklor hade öfverraskat henne; och nu, utan ett enda behagligt drag i sitt ansigte, talar hon oupphörligt om själens skönhet. Farväl.

Digitized by Google

Witzigt bref.

B. B.

Enär jag befinner mig så sjuk, att jag ej kan kröka armen, hvarken till att fatta penna eller glas, måste jag här i min säng diktera detta bref och bedja dig ursäkta att jag ej kan njuta af din vänliga bjudning. I alla fall sänder jag dig *kapp*tals lyckönskningar på din födelsedag. Hur många år du *kapp*sprungit på lifvets *kapp*löpningsbana, är mig *kap*italt omöjligt att komma ihåg. Så *kap*riciöst är minnet ibland. Skål för din *kap*acitet.

Månne du länge från hemmets *kap*itolium vara *kap*abel att blicka ut öfver verlden och säga:

— Må andra gå *kap*utt, jag står i alla lifvets skiften *kapp*rak.

Din gamle vän
Frans Hodell.

Brefvet dikterades af författaren 1882 då han var sängliggande i de svåraste reumatiska plågor.
Brefvet är till kapphandlaren L * *

Under Linden.

Fantasispel med sång och dans
i tre taflor.

Fritt efter *H. C. Andersen*

af

Jonas Philipsson.

(Med sju originalteckningar af *Edvard Forsström.*)

Digitized by Google

»Under linden» — hvartill idén hemtats från Hans Christian Andersens »Hyldemoer» — skrefs af Jonas Philipsson sommaren 1865. Det uppfördes, under lifligt bifall från publikens sida, hösten samma år af Selinderska sällskapet å Ladugårdslandsteatern i Stockholm. Anna och Petter spelades af Anna Lundström (s. m. fru de Vahl) och Knut Tivander samt lindens dryad af Thérèse Björklund (s. m. fru Bobergh). Stycket är tryckt efter förf:ns originalmanuskript.

Digitized by Google

PERSONERNA:

PHANTASUS.
LINDENS DRYAD.

MULLVADEN. FJÄRILN. LYKTGUBBEN. HAFSMANNEN.	Representanter för de fyra elementen.

TJENSTEANDAR.

NOSING, barberare.
ANNA, hans dotter.
PETTER, hans gesäll.

(Händelsen tilldrager sig utanför, i och under staden.)

Digitized by Google

Första taflan.

Öppen plats vid hafvet. Fullmåne.

1:sta scenen.

PHANTASUS. (Klädd som postiljon, sitter midt på scenen och vänder ryggen mot åskådarne, han blåser på sitt horn, eko't svarar — han lyssnar derpå.)

Nej hör! Hvarje ton huru fyllig och klar!
Det är också Oberons horn, som jag har,

Digitized by Google

(Blåser ånyo, smäller med piskan och vänder sig mot åskådarne)

Nu fara vi strax! — Ä' ni med allesamman?
Båd' pappa och mamma och alla de små?
I ljungande, hvinande fart skall det gå
öfver trädens toppar med lust och gamman,
på äng och på fält, genom skog, öfver hed!
Om vägen jag känner helt noga besked. —
Ä' alla nu med i min omnibus?
Här sitter kusken. Jag, Phantasus,
för herrarne, damerna välbekant
(Vi alla ä' bildade ju, inte sannt?)
Ja, fast jag är liten, som här jag står,
jag räknar dock flera tusen år.
Jag är en munter, en glädtig fyr,
mitt hela lif är ett äfventyr.
Än dväljs jag bland snön uti nordanskogen,
än svingar jag mig uti palmerna opp;
till slottet, till hyddan, till kyrkan, till krogen
jag kommer; jag bor i hvar julgrans topp;
jag isblommor fagra på rutorna strör;
jag hjelper hvar tidningsredaktör . . .
Ja, jag är nog säker, det har ingen fara,
helt lugnt för kusken kan herrskapet vara.
Vi göra en tur — det skall nog gå bra:
men *barnasinnet* fån med er I ta.
Min omnibus är som en Noaks ark,
och fullmånen skiner i hela sin gloria.
Här sen I framför er den vidsträckta mark;
vi köra! — Nu fån I en riktig historia!

(Han blåser i hornet, smäller med piskan och man hör vagnen rulla bort med väldigt dån. Phantasus försvinner, och der han satt, står en stor blomstrande häck. Från olika håll inkomma 4 små Lyktgubbar med bloss på hufvudena.)

Digitized by Google

2:dra scenen.

Fyra små Lyktgubbar (dansande).

DEN FÖRSTE. **Hvad nytt?**

DEN ANDRE. **Har ej tid!**

DEN TREDJE. **Hvad nytt?**

DEN FJERDE. **Har ej tid!**

DEN FÖRSTE.

Min store herre, Lyktegubben,
vill gifta sig på gamla dar;
kring flickorna han flyger, far!

DEN ANDRE.

Nyss, då jag ställt mig der vid stubben,
kom Fjärilkungen, honom tog
och med sig upp i luften drog —
han blåser ut... d' ä' synd om gubben!

DEN TREDJE.

Derborta Hafsman går, jag tror,
i säfkrans klädd och sorgeflor...
han enkling är, som man kan finna.

DEN FJERDE.

Tyst! Hör! Det gnager, gräfver nu!
Jag tror, att marken går itu...

DEN FÖRSTE. Fort bort!

ALLA FYRA. Ja, låtom oss försvinna!

(De dansa omkring och försvinna slutligen.)

Digitized by Google

3:e scenen.

Mullvaden.

(Skjuter upp ur jorden i detsamma de fyra Lyktgubbarne försvinna. Han är klädd i en svart ylleburnus med kapuchong öfver hufvudet; armhålen sitta uppe vid bröstet, och båda händerna sticka fram ur dem.)

Hela jorden darrar när jag kommer — en sådan karl är *jag!* Här sitter jag nu! Högre kommer jag nog inte med den farten. Jag sitter bra; jag hade lust att sitta qvar här, om det inte vore fråga om att skaffa mig en hustru. — Det blåser; det var förståndigt, att jag tog på mig min burnus, jag skulle annars kunna förkyla mig, och då blefve ju min hustru mullvadsenka.

4:de scenen.

Mullvaden. Hafsmannen.

(Hafsmannen är klädd i hafsblåa kläder och en lång, släpande silfverfjällskappa; hans hufvudbonad är silfverhvit och i form af ett fiskhufvud, han har en krans af säf omkring densamma och ett från en liten guldkrona nedhängande sorgflor, som räcker honom till fötterna.)

HAFSMANNEN. Vägen är svår, luften är tunn! Den håller inte fast omkring en, såsom det starka hafsvattnet gör. Ack, hafvet, det mjuka, det starka, det salta hafvet! — Jag vill gå ned igen i det djupa diket derborta, der är så präktigt vått om benen.

MULLVADEN (gäspar). Håhå, jaja!

HAFSMANNEN. Det suckade! Det pustade som när man har sorg! Det är något i *min* väg . . . Der sitter

Digitized by Google

ett föremål som en sälhund på en våt klippa. (Närmar sig.) Föremål! Lefvande föremål på min väg, tillåt mig en fråga: leder det der diket till öppna hafvet? Hvad befalls? (Efter en paus, då Mullvaden ej svarar.) Sorgen kan göra stum, men mig har den gjort språksam. Jag är Hafsmannen, en af de små, af de vandrande, men ändå furste. Jag, hofvet, hela folket, allesamman gå vi i stora stimm från kust till kust under de ljusa sommarnätterna. Jag var gift, jag var *väl* gift; ingen fanns så vacker som Hafsmannens gemål. Hon dog för tre år sedan; jag vandrar och vandrar — aldrig glad. (Mullvaden gäspar.) Ni suckar! Föremål på min väg, stumma, sörjande föremål! För mitt barns, min lilla dotters skull har jag gått i land. Jag söker en guvernant åt henne, en, som inte fäster afseende vid bemötandet, utan bara vid lönen: perlor och små skeppsladdningar. De hafsfödda guvernanterna duga inte. Föremål, ni förstår mig! Ni är —?

MULLVADEN. Mullvaden. (I det de bugande komplimentera hvarandra, står fjäriln bredvid dem.)

5:e sccnen.

De förre. Fjäriln.

FJÄRILN (klädd i ett lätt, luftigt, blomsterprydt draperi och med stora fjärilvingar på ryggen.) Mullvaden, Hafsmannen och här den tredje kusinen! Ja, jag kallar oss kusiner; kungliga personer, äfven af olika trosbekännelse, säga alltid kusin till hvarandra. Jag kommer från luftens rike, jag, fjärilarnes konung. Här ä' således representanter för de tre elementerna. Han för det fjerde, hvar

Digitized by Google

blef han af... Lyktgubben? Vi kommo hit tillsammans — huit! var han borta; han måtte väl inte ha blåst ut!

MULLVADEN. Representanter för de fyra elementerna! Det är en ny idé, en god idé! Man lär ändå alltid något nytt genom att titta upp på jorden.

FJÄRILN. I kännen mig. Jag herrskar från blommornas hem ända upp till luftslottens region. Jag är hvad de lärde kalla sangvinisk, det vill säga så der hälften våt, hälften torr, såsom man bör vara här i verlden. Ers Majestät från hafvet har ett annat temperament: ni är melankolisk, och jag förtänker er det inte, då man, såsom ni, alltid sitter i Vattenlednings-Direktionen. — Mullvadarnes drott! Ni lider af den sjukdom, som kallas flegma; den har öfvergått i blodet, i karakteren —

MULLVADEN. Det är ett fullkomligt misstag — men det gör ingenting.

HAFSMANNEN. Mitt temperament träffade ni — melankolien. Jag blir aldrig glad mera!

6:te scenen.

De förre. Lyktgubben.

LYKTGUBBEN (från topp till tå i rödt och gult samt oändligt rörlig, dansar plötsligt fram mellan dem) Man skall aldrig säga aldrig! — Här är jag nu. Skall jag dansa er på hufvudet eller magen eller springa upp- och nedför ryggen på er? Det kittlar! Jag är helt och hållet till er tjenst. (Till mullvaden.) Behagas det?

Digitized by Google

MULLVADEN. Tack skall ni ha! Håll er till honom der (pekar på Hafsmannen); han är enkling och kan behöfva någon, som pysslar om sig.

HAFSMANNEN. Enkling och far.

LYKTGUBBEN. Det är en högst intressant enklingsfysionomi. (Närmar sig Hafsmannen.)

FJÄRILN. Stå stilla bara en sekund och låt mig presentera. (Pekar på den ene efter den andre.) Från jorden, från vattnet, från elden, från luften! Fyra elementer och tillika fyra temperamenter. (Pekar på Mullvaden.) Flegman —

MULLVADEN. Som är stadd på frieri.

DE ÖFRIGE. Frieri?

MULLVADEN. Frieri, ja!

FJÄRILN. Och föremålet?

MULLVADEN. Hå kors, det måtte väl *ni* ha reda på, som är ute och svärmar omkring så mycket.

FJÄRILN. Ni har henne inte ännu?

MULLVADEN. Nej, men jag får henne nog, ty jag är en välbehållen man.

LYKTGUBBEN. Ni är ute på äfventyr. Det är nog vi andre också, på kusin när. (Pekar på Hafsman.)

FJÄRILN. Men endast jag har funnit.

LYKTGUBBEN. Men inte vunnit.

FJÄRILN. Jag har ju inte friat ännu, men när jag gör det! ... Kan *jag* få korgen? Hon är den sötaste —

LYKTGUBBEN. Hon är dotter till en barberare. Jag har väl inte sett henne ännu...

Digitized by Google

Digitized by Google

FJÄRILN. Men det har jag. Mången morgon och afton har jag sett henne i faderns lilla trädgård; der finns bara några små buskar, ett par fruktträd, en gräsplan och en gammal lind.

MULLVADEN. Jag tycker inte om träd, men kanske om flickan.

FJÄRILN. Skjut inte upp i den trädgården! Men det är i alla fall detsamma — er tar hon ändå inte.

MULLVADEN. Inte?

LYKTGUBBEN. På äfventyr! Genast dit! Till staden alla fyra!

FJÄRILN. Är ni tokig?

HAFSMANNEN. Har hon tillräckligt kunskaper för att uppfostra en prinsessa, som ingenting kan?

LYKTGUBBEN. Det har hon — kan ni tvifla derpå? (Till Fjäriln.) Var ni vår vägvisare! Låt oss se underverket, förälska oss och fria alla fyra. Det kostar flickan bara tre korgar.

FJÄRILN. Men om jag nu inte vill?

LYKTGUBBEN. Så gå vi ändå till staden och till barberarn. Vår vän här (pekar på Hafsmannen) låter nog skrapa af sig fjellen, och flickan blir funnen och vunnen.

HAFSMANNEN. Hvad behagas?

LYKTGUBBEN. Jaja, figurligt taladt, förstås!

HAFSMANNEN. Uppträda i staden? I *vår* skepnad! Det är ett djerft spel, det är farligt.

LYKTGUBBEN. Åh prat, inte farligt alls, om bara kusin vill visa oss vägen.

Digitized by Google

FJÄRILN. Nåja, må göra då! Dig blåser jag ut som ett ljus ... och de två andra kusinerna, hahaha, af dem har jag ingenting att frukta. Jag skall visa er *vägen* och *flickan* äfven. Men vi måste uppträda som menniskor och ha menskliga yrken, så är det ingenting att stöta sig vid. Jag är luftseglare, det vet alla hvad det är. Hvad mena ni?

MULLVADEN. Luftseglare?

FJÄRILN. Ja.

LYKTGUBBEN. Och jag är agent för en paraffinerad säkerhetständsticksfabrik.

HAFSMANNEN. Men jag, hvad skall jag vara och hvad skall jag tala om som menniska?

FJÄRILN. Ni är dykare. Tala om hafsbottnen, så har ni ju ett ämne, hvari ni är hemmastadd.

HAFSMANNEN. Dykare således!

LYKTGUBBEN (till Mullvaden). Och ni är — brukspatron. Fast nej, det går inte an; dertill är ni inte fet nog. Gräfvare? Nej, det låter så sorgligt. Rotmästare är alltför betecknande. Vänta nu, ni är helt enkelt jordbrukare — eller possessionat, det låter gentilare.

MULLVADEN. Får gå för possessionat!

ALLA. På äfventyr!

Sång n:o 1.

(Mel.: »*En Forlovelse i én Wienerqvadrille*» *af Horneman.*)

FJÄRILN.

Jag innan qvällen den rosen tar...
Att rosor besegra jag vana har!

Digitized by Google

HAFSMANNEN.

Nej hör på den der
hur säker han är
som om inte *jag* funnes här!

LYKTGUBBEN.

Jag hennes hjerta tuttar på,
För *mig* skall det i lågor stå.

MULLVADEN.

Hon nog possessionaten tar,
den saken finner jag klar.

LYKTGUBBEN.

Nu låt oss skynda, förr'n tiden flyr,
att gladt begynna vårt äfventyr!

HAFSMANNEN.

Ja, låtom oss till staden gå!

FJÄRILN.

Få se, hvem som lättast kan hustru få!

ALLA.

Nu låt oss skynda etc.

(Efter sången skynda de alla ut.)

7:de scenen.

PHANTASUS (framträder från den blomstrande häcken).

Till staden gå de, en fästmö att vinna;
men vi, vi åka — vi före dem hinna.
Den klara solen nu snart går opp;
vi ä' hos barberaren med *ett* hopp...
Nå, är inte kusken en säker person? —
Nu köra vi då till nästa station!

(Han blåser på sitt horn och försvinner. Man hör rullandet af vagnen.)

Slut på första taflan.

Digitized by Google

Andra taflan.

(Barberarens lilla trädgård, skild från gatan genom en mur med ingångsport. En dörr leder från boningshuset ut till trädgården. Upp emot muren står en stor gammal lind, full af blommor. Under linden en gräsbänk. Det är tidigt på morgonen.)

1:sta scenen.

PETTER (ensam. Han snör igen sin rensel, spänner ett bälte kring sin blus och sjunger:)

Sång n:o 2.

(Mel.: *Fjorton år tror jag visst att jag va'.*)

Ut i verlden jag vandrar nu glad
och marscherar så nöjd från stad till stad;
under arbete, glädje och sång
kan ju tiden ej gerna blifva lång
trallalala.

Ingen vet jag, som saknar mig här,
ingen känner jag, som håller mig kär;
derför gladt jag beträder min färd
i den stora, den vida, vida verld.
Trallalala.

(Efter sångens slut dansar han rundt omkring gnolande på melodien, men stannar plötsligt.)

Ack nej, det är ändå svårt att skiljas! — Men jag vill nu inte vidare grubbla på den saken. Min vandringsdrägt är påtagen och renseln är lätt att kasta på ryggen — ja, den är minsann inte tung; men här (pekar på hjertat) här kännes det så tungt, så tungt. (Suckar, men gör derefter en hastig rörelse.) Nej, marsch nu — ut i vida verlden!

Digitized by Google

2:dra scenen.

Petter. Anna.

ANNA (har utkommit ur huset och står bakom honom med en bukett). Se här Petter; den här skall du ta med dig på vandringen.

PETTER. Mamsell Anna, är ni redan uppe? Jag får då råka er ännu en gång! Det trodde jag inte, då jag i går afton tog farväl af er.

ANNA. Jag har bundit den här buketten åt dig, Petter. Om två år kommer du tillbaka från din vandring — ja, då är jag troligen död och begrafven; men det skall du inte bry dig om.

PETTER. Så får ni inte tala, mamsell Anna, ty då kommer jag inte ur fläcken, och jag måste ju ändå ge mig ut på vandring. Man bör se sig om i verlden, och jag har förr också alltid haft lust dertill, men nu, när det skall bli allvar utaf, nu, när jag skall lemna er, mamsell, och mästarn — nu är hela verlden mig likgiltig (torkar sina ögon).

ANNA (rörd). Blommorna vissna snart, Petter, men göm en enda liten; den skall påminna dig om mig — om oss alla ville jag säga.

PETTER. Den rara buketten! Den skall i dag sitta i mitt bälte, men i qväll lägger jag den hel och hållen ner i min rensel och der skall den följa mig på hela resan och hit hem igen. Jag skall nog tänka på trädgården och på mästarn och på er, mamsell Anna.

ANNA. Petter!

Digitized by Google

PETTER. En bön har jag: det är ett löfte, som ni måste ge mig. Det är fråga om den gamla linden här ute i trädgården. Under den har jag burit er, mamsell Anna, då ni var helt liten, under den har jag vaggat er! Herre Gud, ett sådant vackert barn ni var . . . jaja, det förstås, nu är ni ändå mycket vackrare.

ANNA. Ja, der under den gamla linden ha vi lekt, här ha vi vuxit upp tillsammans. Du var bara åtta år gammal då du kom till oss.

PETTER. Ja, ock derför måste ni lofva mig, att ingen, medan jag är borta, får göra det gamla trädet någon skada.

Sång n:o 3.

(Mel.: *En gång i bredd med mig.*)

Barndomens dar ännu,
Anna, du minnes ju,
när under linden du
lekte så säll?
Snabbt dessa dar förgå,
minnet står qvar ändå —
låt gamla linden stå,
ej henne fäll!

Under dess kronas rund
barnsligt i gladt förbund
strålande morgonstund,
skymmande qväll.
Sutto tillsammans då
tjusta de sälla små —
låt gamla linden stå,
ej henne fäll!

Nu, i din ungdoms vår,
än som i flydda år
troget på vakt hon står
vid fridfullt tjäll.

Digitized by Google

Hulda väninna, må
och det förblifva så:
låt gamla linden stå,
ej henne fäll!

ANNA. Nej, Petter, det lofvar jag dig. Den gamla linden skall inte bli nedhuggen, fastän pappa redan har talat derom och vill ha bort den, för att sätta dit ett annat träd i stället. Men hvad pappa och hela verlden än må säga, så skall den gamla linden bli stående der den står. Du har vuxit upp under den.

PETTER. Och ni, Anna! — Vi ha vuxit upp tillsammans här, såsom det står i sagan om Frithiof och Ingeborg. Och ... mamsell Anna, nu märker jag hur det är. Jag tror jag håller af er, Anna, såsom han höll af Ingeborg. Ja, så är det.

ANNA. Ja, Petter; jag tror också, att det är så.

PETTER. Ja men, Anna, då ä' vi ju —

ANNA. Ja, Petter, jag tror det!

PETTER. Hurra, Anna håller af mig!

ANNA. Ja, Petter, så grufligt mycket ... och det har jag aldrig tänkt på förr!

PETTER. Men då ä' vi ju förlofvade — och det under den gamla linden! Jag är förlofvad med mästarns dotter ... Anna! Det blir ingen vandring af; nu har jag sett nog i verlden — jag har sett dig ... ja, nu får jag ju säga du igen liksom då ni var liten, innan ni hade gått och läst! Du! Du! ... och du är min!

ANNA. Och du stannar qvar hos oss?

PETTER. Ja, hvad skulle jag väl nu resa för. Här är så vackert ... Och jag *kan* i alla fall inte resa nu,

Digitized by Google

Digitized by Google

ty det är så fasligt här: alla möjliga ungherrar komma ju hit för att låta raka sig, och de komma inte bara för skäggets skull — de komma för att få se en skymt utaf dig.

ANNA. Hur kan du tro det?

PETTER. Jo, Anna, jo, ty *jag* skulle göra på samma sätt — —

ANNA. Der kommer pappa.

PETTER (ängslig). Aj, Anna ... men det är detsamma, kurrage bara! Får jag hålla dig i handen, Anna?

3:dje scenen.

De förre. Nosing.

NOSING (kommer ur huset). Jaså, ni stå och ta afsked af hvarandra?

PETTER. Mästare!

ANNA. Pappa lilla!

NOSING. Ja, här är jag. Hvad vill ni?

PETTER. Jag har förlofvat mig — och hon har förlofvat sig ... vi ä' förlofvade! Och det lofvar jag, mästare, att jag ...

NOSING. Du lofvar och förlofvar ... och hon lofvar! ... Hvad är det du står och pratar der? Tala ur skägget! Annars brukar du ju nog att ha mål i mun.

ANNA. Pappa, söta, snälla pappa! Petter och jag ha förlofvat oss med hvarandra.

Digitized by Google

NOSING. Ni ha väl så fan heller! Huru har det gått till?

PETTER. Vi skulle ta afsked af hvarandra — ja, här kan mästarn se, att renseln är snörd — och så räckte jag Anna handen — och så talade vi om forna dagar och hvad som vore att se ute och hvad vi ha sett här hemma... det är så svårt att komma ihåg hvart ord man har sagt — och vi var så bedröfvade, och så... ja så var vi förlofvade.

NOSING. Hvad tänker du att börja med, Petter?

PETTER. Med kärlek, mästare, och det är ju alltid en god början.

NOSING. Skulle hon sitta hemma och längta och tråna, medan du utomlands finner andra flickor vackrare än henne?

PETTER. Det skulle vara nedrigt gjordt af mig, mästare; och jag beger mig för öfrigt alls inte utomlands. Det är *det*, som jag och Anna ha kommit öfverens om. Mästare, antag, att jag redan varit utomlands och sett allt hvad som finnes att se — och nu är jag här igen och jag blir åter gesäll hos er.

NOSING. Sådant prat!

PETTER. Jag kan inte lära något mera i verlden, än hvad jag lärt af er, min välgörare, och jag kan inte vinna något högre, än jag redan har vunnit (fattar Annas hand). Och så är då min utrikesresa lyckligt slutad!

ANNA. Han skulle ju ändå bara resa för att komma hem igen, söta, snälla pappa!

NOSING. Han kan bli rikare gift och du också, Anna.

Digitized by Google

ANNA. Pappa, du har sjelf sagt, att när två personer ska ha hvarandra, så få de hvarandra; det är ödets skickelse.

NOSING. Ja, det har jag sagt och det säger jag ännu, ty det passade in på mig och din salig mor; men man måste se skickelsen...

PETTER. Och för att se den, måste man vänta...

ANNA. Och inte ge sig ut i vida verlden, pappa.

PETTER. Mästare! Lille rare, vackre mästare!

NOSING. Ja, ni prata!... Barn, barn! — Nå, så stanna då qvar, Petter, i Guds namn!

PETTER. Hurra! Mästarn behåller mig, Anna behåller mig, jag packar upp igen! Usch, hvad jag skall raka i dag!

NOSING. Men inte i giftastankar, Petter, ty då skär du. — Men tyst, der ha vi kunder, en hel hop på en gång.

PETTER. Så skall det vara.

4:de scenen.

De förra. Mullvaden. Hafsmannen. Fjäriln. Lyktgubben.

(De fyra sistnämnda äro alla borgerligt klädda, i öfverensstämmelse med de yrken, de valt.)

LYKTGUBBEN. Hon är skön!

FJÄRILN. Skön!

HAFSMANNEN. Skön!

MULLVADEN. Skön!

Digitized by Google

Sång n:o 4.

(Mel.: *Gubbarne satt sig att dricka.*)

DE FYRA.

Skönsta bland skönheters skara!
Låt mig min kärlek förklara;
värdes ej hård mot mig vara,
värdes med mildhet mig svara!
Vill min maka ni, huldaste, bli?

DE TRE ÖFRIGA.

Det der kan man rätt löjligt kalla!

DE FYRA.

Svara nu ja uppå mitt frieri.

DE TRE ÖFRIGA.

De säkert ä' tokiga alla!

PETTER. Menniskor, ä' ni galna? Fria ni till en förlofvad flicka? Ni kan väl inte er katkes: »Du skall icke hafva lust till din nästas hustru, ej heller hans oxe, ej heller hans åsna, ej heller hans *fästmö* . . .»

NOSING. Jag är fadren. Hvad vill ni min dotter?

FJÄRILN. Vördnadsvärde fader! Vi ä' fyra främmande, alla fastighetsegare, röstberättigade, dugtiga karlar — och jag är den, som går öfver alla de andra. Jag friar till er dotter.

LYKTGUBBEN. Och jag med.

HAFSMANNEN. Och jag likaledes.

MULLVADEN. Dito. (De försöka tränga sig framför hvarandra.)

PETTER. Mamsell är redan förlofvad och *väl* förlofvad; hon är förlofvad med mig.

NOSING. Tyst, Petter, låt dem tala!

Digitized by Google

MULLVADEN. Jag är landtbrukare — possessionat.

LYKTGUBBEN. Jag är kemisk tändsticksfabrikant en gros.

HAFSMANNEN. Jag är hafsman — dykare ville jag säga.

FJÄRILN. Jag är luftseglare, berömd i London, Paris . . .

PETTER. Mamsell vill inte till väders, och inte mästarn heller.

NOSING. Vill du tiga, Petter!

PETTER. Ja, jag *skall* tiga, mästare. Jag skall hålla mun, eftersom mästarn säger det, ty han är min mästare och min far. (Till Anna.) Gå du in, Anna!

NOSING. Nej, hon stannar qvar — och du går din väg om du inte håller munnen.

PETTER. Det borde mästarn inte säga, ty mig känner han, men sådana der landstrykare —

NOSING. Petter!

DE FYRA. Landstrykare? Hvad är det han vågar säga?

PETTER. Jag säger, att den, som vill försöka att röfva min flicka ifrån mig, han skall få med mig att göra.

NOSING. Är jag herre i mitt hus eller inte? *Vill* du tiga?

ANNA. Pappa!

PETTER. Det är det oförskämdaste, jag nånsin sett! Att komma till en rakstuga fyra stycken och fria, och

Digitized by Google

det till på köpet till en förlofvad flicka! Fy! — Ja, det säger jag. En sådan der svafvelstickskrämare! Jag skall stryka honom mot väggen, ska han få se; och dykaren skall jag doppa, så att — —

NOSING. Är du rasande, Petter!

PETTER. Mästare, det är illa af er att handla så. Ni skall en gång bittert ångra er.

ANNA (gråtande). Jag vill inte ha någon annan än min Petter!

Digitized by Google

PETTER (till de fyra). Och ni, era ynkryggar! Fresta på, om ni vågar.

FJÄRILN. LYKTGUBBEN. HAFSMANNEN. Slyngel! (De omringa honom och vilja kasta honom ut på gatan.)

MULLVADEN (har under tiden, och medan Nosing söker åtskilja de grälande, sakta närmat sig den gråtande Anna och säger:) Min skall du bli! (Han lägger sin hand på hennes hufvud; hon nedsjunker, obemärkt af de öfrige, i jorden, hvarefter Mullvaden hånleende säger:) Seså, tan nu reda på skatten, gubbar!

DE TRE (kasta ut Petter på gatan). Ut med dig!

NOSING. Han har förargat mig, han skall minsann få betala det! Seså, mina herrar, nu kan ni tala. — — Hvar är Anna?

ALLA (förundrade). Mamsell! Mamsell Anna! Hvar är ni?

LYKTGUBBEN. Borta!

FJÄRILN. Putz weg!

HAFSMANNEN. Bortspolad!

MULLVADEN (ironiskt). Det är precis som om hon skulle ha sjunkit ner i jorden.

NOSING (som sökt inne i huset). Der är hon inte och inte här heller — hvar kan hon vara?

FJÄRILN. Hon kan väl inte ha blåst bort, heller. Men låt så vara; jag söker henne, jag finner henne. Jag går upp i de högsta torn, der vinden piper genom gluggarne.

LYKTGUBBEN. Jag går ner i de djupaste kärr och moras, söker och finner och för henne tillbaka.

Digitized by Google

HAFSMANNEN. Har hon hoppat i sjön, så skaffar jag reda på henne.

ALLA TRE. Skyndom att söka! (De skynda alla ut, Nosing in i huset; endast Mullvaden stannar qvar och ser skrattande efter dem.)

MULLVADEN. Ja spring ni och sök och finn om ni kan. Jag stannar qvar. Den gamle Mullvaden är klokare, han, och har vunnit sitt spel.

Skön jungfrun nu bor i mitt kolmörka slott
och der ska vi bröllopet fira!

(Han nedsjunker i jorden på samma ställe som Anna.)

5:te scenen.

PETTER (öppnar porten från gatan, sticker in hufvudet, ser sig omkring och ropar med dämpad röst:) Anna! — Anna! (kommer in) Här finns ju inte en enda menniska. — Anna! Hvart ha de tagit vägen allesamman? Nu är jag afvisad igen; jag kokade öfver alldeles som en gammal kaffekittel. Men jag var i min goda rätt. Att köra bort mig så der! Nej det kan inte ha varit mästarns allvar; han kokade också öfver.

6:te scenen.

Petter. Nosing.

NOSING (med hatt och paraply). Träffar jag Petter, så —

PETTER. Mästare!

Digitized by Google

NOSING. Är du här? Hur vågar du dig hit? Hvad vill du? Hvar har du gjort utaf Anna?

PETTER. Käre, gode mästare! Gud bevare mig väl! Hvart vill ni hän med hatt och paraply och med en sådan uppsyn?

NOSING. Hvart jag vill hän? Och det kan du fråga?

PETTER. Låt mig få tala ett par sansade ord med er, mästare.

NOSING. Anna är borta; hon har sprungit efter dig. Hvar är hon?

7:de scenen.

De förre. Hafsmannen. Lyktgubben. Fjäriln.

DE TRE (störta häftigt in, ropande om hvarandra). Förräderi! Skändlig list! Mullvaden har röfvat henne! Här har hon sjunkit — djupt, djupt ned!

PETTER. Hvad för slag? Hvad vill det här säga? Jag blir helt underlig till mods.

HAFSMANNEN. Vi kommo hit i de redligaste afsigter, undantagandes Mullvaden, kältringen från det mörka landet.

LYKTGUBBEN. Jag kan endast dansa framåt jorden och säga: *der* är din skatt gömd!

FJÄRILN. Jag har en god vän, Nordanstormen, som skall blåsa genom hvarje remna i jorden till dess han träffar på den uslingen Mullvaden, och han skall hvarken lemna honom rast eller ro.

Digitized by Google

HAFSMANNEN. Och jag skall till hämnd leda in salta källor i hans hus.

PETTER. Hvad mena ni med allt det der?

NOSING. Ja, jag förstår inte det ringaste.

LYKTGUBBEN (till Petter). Vi äro andar och ha makt en hvar i sitt element och rike. Vi vilja sluta det förbund med dig att alla tre skydda dig för hvarje fara, om du kan återtaga din flicka, röfvaren till skam och hån. Försök nu sjelf att finna medlet till din unga bruds räddning!

FJÄRILN.

Sök oförskräckt den dyra skatten!
Vet, underverk gör kärleken ...

HAFSMANNEN.

Ej luft, ej eld, ej fallets vatten
i styrka kunna likna den.

LYKTGUBBEN.

När här vi se hvarann igen,
är du vår vän!

FJÄRILN.

Vår vän!

HAFSMANNEN.

Vår vän!

(De försvinna.)

8:de scenen.

Petter. Nosing.

PETTER. Det är trolleri!

Digitized by Google

NOSING. Borta!

PETTER. Der står ännu vatten i gången efter den ene, och der den andre stod, ä' bladena afsvedda, och der är mullvadshögen... och hvad var det de sa'? — Jag går ned i den svarta jorden!

NOSING. Och jag går till polisen.

PETTER. Hvad kan polisen uträtta mot trollpack?

NOSING. Det få vi se. Passa du på huset, medan jag är borta, Petter! (Går.)

9:de scenen.

Petter. Sedan Lindens Dryad.

PETTER. Ja, här är ingenting att passa på, sedan Anna är borta. Anna! Min älskade, min enda tanke! (Ser på buketten, som han ännu har qvar i bältet.) Hvar blomma är ännu så frisk som när hon plockade den, och så härligt de dofta sedan! De påminna mig om hennes vackra, ärliga ansigte, hennes vänliga ord... och så innerligt hon höll af mig! — De sade, att hon blifvit röfvad; men hon kan ju inte ha sjunkit ner i jorden! Och vore hon än tjugu famnar dernere, jag ginge till henne och bure henne hem på mina armar. (Harptoner klinga från linden.) Jag har läst i en gammal bok om en spelman, som, då hans käresta dog, gick efter henne ända ned i jorden till dödens tron och spelade der så vackert och sorgligt, att han fick lof att ta tillbaka sin käresta igen; men jag kan inte spela, inte ens en liten smula fiol. (Harpotonerna brusa starkare.) Hvad är det? Nu börjar det på ett nytt sätt! Det står inte riktigt till här i mästarns trädgård. Se nu darrar den gamla linden!

Digitized by Google

Digitized by Google

(Lindens krona öppnar sig och midt i trädet, under en baldakin af dess hängande blommor, sitter Lindens Dryad. Hon är klädd i hvitt och grönt, som sammansmälter med trädets blomstrande grenar. Såsom spira håller hon i handen en blommande gren. Under musik från orkestern säger)

DRYADEN.

I lindens stam, dess grenar, blad
du mig skall återfinna:
jag är dess ande, dess dryad,
din kärleks gynnarinna.
Din bön i dag jag lyssnat på
och vill den vedergälla:
»o, låt den gamla linden stå,
den fån I icke fälla!» —
Tag denna gren! Dess trolleri
ny glädje dig skall gifva;
de dolda krafter bo deri,
som hoppet återlifva.
Med hjelp af den du, säll och glad,
din brud skall återfinna. —
Farväl! Uti er linds dryad
I ha'n en huld väninna.

(Hon räcker honom grenen, och trädets krona sluter sig långsamt under harpotoner.)

10:de scenen.

PETTER (ensam). Gud välsigne er för det, aldrasomsnällaste dryad; hvad ni är god! — Men stäng inte, stäng inte! Hvad skall jag göra med grenen? — — Borta är hon! Inne i trädet! Det är en mycket trång lokal, men der hjertrum finns, der finns också husrum. — Hvar skall jag söka Anna?... Men hvad är det! Se hur grenen böjer sig emot jorden, alldeles som en slagruta, som visar hvar guld finnes! Mitt hjertas guld, är du verkligen der nere? O, för mig dit, för mig till henne, mäktiga dryad! (Han nedsjunker i jorden under brusande toner.)

Slut på andra taflan.

Digitized by Google

Tredje taflan.

Mullvadens slott.

(Djupa, doft ljudande toner höras, blandade med ett enformigt hamrande.)

1:sta scenen.

ANNA (ensam, sofvande).

Sång n:o 5. (Ny melodi.)

O ensamhet! På den ljudlösa elf
jag seglar fram, svept in i mig sjelf.
O ensamhet!

(Ekot upprepar, liksom en kör af många röster från grottans hålor och gångar, orden »O ensamhet.»)

Dans af Mullvadens tjensteandar.

2:dra scenen.

Anna (sofvande). **Phantasus.**

PHANTASUS (står plötsligt midt på scenen. Tjensteandarne försvinna. Sången upprepas ånyo, enformigt och entonigt).

Ja, resan är gjord och in vi nu träda,
djupt under jorden i Mullvadens slott.
Jag ville er derpå ej förbereda;
ni kunnat bli skrämda — men bra har det gått.
Och nu få vi höra hur kärlek fått lida
och huru den unga fått kämpa, fått strida.
Här satt hon och grät och små händerna vred,
då Mullvaden kom och gaf vackert besked:
han sade, den falske, med djerft hyckleri,
att han blott som vän velat stå henne bi,
på det hon från friarne måtte bli fri;
att allt var ett skämt blott, en hjelp af en vän,
att genast hon hem fick bege sig igen.

Digitized by Google

Hon smålog i tårar och han likaså
och derefter vandringen började på.
Han ledde så listigt skön jungfrun vid hand
och vandra' med henne till Glömskans land...
Till *Glömskans* källa den bäfvande flicka
han förde, hon fick af dess vatten att dricka,
se'n log han så styggt; nu min är du,
ty verlden deruppe du glömt har nu,
hvart minne af fordom, af far och af vän...
och derpå han bar henne hit igen.
— — Jag blåser i hornet, men tonernas ström,
som mjuk och som mild hörs härinne välla,
den väcker ej henne, ej minnenas dröm,
ty hon har ju druckit ur glömskans källa.

(Han blåser på sitt horn. Grottan upplyses och man ser i bakgrunden den sofvande Anna.)

Den tomma sömnen är: *ej till att vara*,
men till *att lefva* är en rikdomsskatt,
en skatt af minnen, kära, underbara
sjelft från den genomgråtna långa natt.

(Ljuset slocknar åter.)

Man kommer! Tyst!

(Det genljuder i grottan; »Tyst! Tyst!»)

(Samma hamrande, susande och brusande som förut höres ånyo, äfvensom sången »O ensamhet». Phantasus försvinner.)

3:dje scenen.

Anna. Petter.

PETTER (med grenen, från hvars blommor ljuset utströmmar). Hvilka besynnerliga ljud! Här är så mycket besynnerligheter, och hvilken lång väg att gå här under jorden! (Ser sig omkring.) Hur högt och bredt! Det glittrar liksom spegelglas! Det är något hemskt i dessa stenskep-

Digitized by Google

nader... vattnet droppar ner, små källor qvälla fram! — — Så vackert min gren lyser... bara han inte slocknar! Det är en underlig lykta: den lyser så långt, så långt, ända in i mig sjelf och i alla gamla tankar.

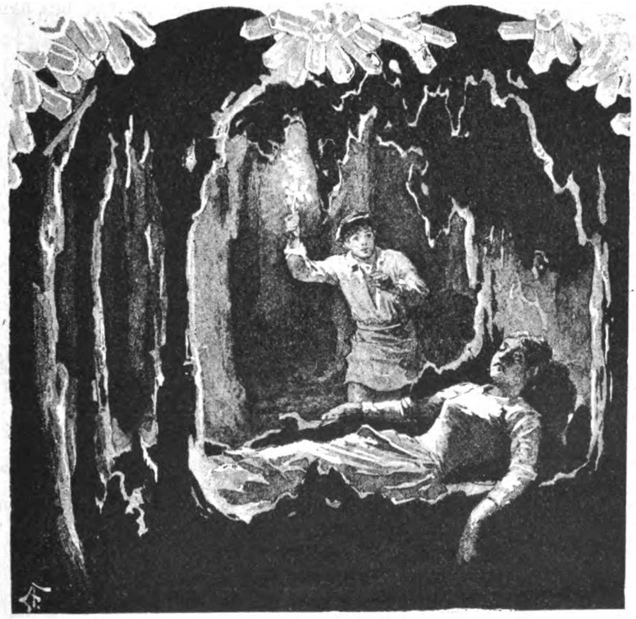

(Varseblir Anna.) Anna! Det är hon, min egen, älskade flicka! (Med dämpad röst.) Anna!... Bara ingen hör oss!... Det är jag, det är Petter, vakna då!... Hon rör sig inte; hon är visst död, död af ångest och sorg här djupt nere i jorden... Men hennes hand är ju all-

Digitized by Google

deles varm. Anna! Anna! — Men herre Gud, att hon alls inte kan höra! (Fläktar hennes ansigte med grenen.)

ANNA (öppnar ögonen). Hvad är det? Hvad vill du mig?

PETTER (kastar i sin glädje grenen ifrån sig. Det blir half-mörkt). Anna, det är jag! Petter, din egen vän!

Sång n:o 6. (Ny melodi.)

ANNA (fortfarande med frånvarande tankar).

Håll ej i min hand! Se ej på mig!
Jag känner icke dig.
Jag hvilade och drömde sött,
var allt än tomt och dött.
En verld så ljuf, så underfull,
med lifvets bästa gull...
Du känner det, dess namn du vet:
den lugna ensamhet!

PETTER. Men det är ju jag, sötaste Anna! Du drömmer — dertill är nu inte tid. Vi måste bort härifrån.

ANNA (fortsätter sången).

Så tyst här var, så fullt af frid,
det var en härlig tid!
Jag sam på evighetens elf,
så ensam med mig sjelf!
För mig ej bort, kom mig ej när!
Mitt hem jag eger här;
här bor det bästa, hjertat vet:
den lugna ensamhet!

PETTER. Anna! Bevare oss väl! Det är en elak dröm, det är trolleri — och så har här blifvit så mörkt! Hvar är min blommande gren, min lysande lykta? (Upptager grenen och allt strålar i klart ljus.) Det hjelpte! Det

Digitized by Google

lyser! Se nu bara riktigt på mig... nå, känner du igen mig nu?

ANNA. Hvem är du, främmande yngling?

PETTER. Kalla mig inte »främmande yngling»; jag har ju aldrig varit borta från mästarns hus, och det var af kärlek till dig, Anna, som jag lät bli att ge mig ut på vandring — tänk efter bara! (Anna skakar på hufvudet.) Du är nere i jorden hos bergsanden, eller Mullvaden, eller hvad han heter. Jag har kommit hit för att söka dig, för att rädda dig och föra dig tillbaka hem. — Anna, minns du inte mer de flydda dagarne, då vi voro så glada och lyckliga tillsammans?

ANNA. Och du har känt mig länge?

PETTER. Ja, ända sedan du var två år gammal — det vet du nog. Jag har burit dig på mina armar. Vi ha ju vuxit upp tillsammans och inte varit skilda åt en enda dag.

ANNA. Så roliga sagor du berättar!

PETTER. Hon är alldeles förhexad! Hon har glömt allt hvad hon förr kommit ihåg; hon har förlorat minnet, och det är ändå ens bästa skatt. — Mäktiga dryad, hjelp oss, o hjelp oss båda! (Han svänger grenen i luften; en sakta musik, på melodi till sången n:o 3, höres.)

ANNA (liksom vaknande ur en dröm). Hvad är det? Så vackert, så vackert! Jag känner mig så glad och gråter likväl.

PETTER. Och gamla minnen flyga genom tanken! (Han trycker den blommande grenen i hennes hand, så att de båda hålla den, och han sjunger n:o 3, 1:a vers.)

Digitized by Google

Barndomens dar ännu,
Anna, du minnes ju,
när under linden du
lekte så säll?

ANNA (med sakta, bäfvande röst, eftertänkande).

Snabbt dessa dar förgå,
minnet står qvar ändå —
låt gamla linden stå,
ej henne fäll!

Digitized by Google

(Medan orkestern upprepar melodien till de sista raderna, brister hvalfvet ofvan dem, solljuset nedströmmar uppifrån, den gamla linden deruppe sänker sina grenar ner i grottan, allt djupare och djupare, så att de sitta bland dess blommande grenar, som upplyfta och föra dem med sig, och de sitta plötsligt under den gamla linden i trädgården, med alla de gamla omgifningarna.)

ANNA (uppger ett anskri). Petter, det är du! Hvar är jag? Hvad var det? O släpp mig inte — håll mig fast!

PETTER. Anna, min älskade flicka!

ANNA. En hel verld går åter upp för mig.

PETTER. Anna!

ANNA. Det är du — du, min egen vän!

PETTER. Och vi ä' hemma igen hos allt det kära gamla och med alla gamla tankar och minnen. Hurra för mästarn, för dig och för mig och för den kära gamla linden! (Trädets krona öppnar sig. Dryaden står emellan blommorna,)

4:de scenen.

De förre. Dryaden.

DRYADEN (säger under harpotoner).

»O, låt den gamla linden stå,
den fån I icke fälla!»
Jag minnes denna bön, I två,
och vill den vedergälla.
Dryadens löfte emotta'n
för dagar än ej grydda:
min gamla lind I skyddat ha'n,
jag vill er kärlek skydda!

(Trädets krona sluter sig åter.)

Digitized by Google

5:te scenen.

Anna. Petter. Fjäriln. Lyktgubben. Hafsmannen. Sedan Tjensteandar.

FJÄRILN. Jag ock!

LYKTGUBBEN. Jag ock!

HAFSMANNEN.

Jag ock! Som re'n vi sagt,
vi vilja skydda er med all vår makt.
Och som ert bröllop snart väl firas lär,
vi bröllopsgåfvorna ha medfört här.

(Vinkar utåt. Hans tjensteandar infinna sig, medförande perlor och andra dyrbarheter. Till Anna)

Tag detta, fäst det i din bröllopsskrud —
min salig hustru bar det såsom brud!

LYKTGUBBEN (vinkar utåt. Hans tjensteandar infinna sig, bärande brinnande facklor).

Att sprida ljus och trefnad på er stig
skall bli en omsorg, och en kär, för mig.

FJÄRILN (vinkar utåt. Hans tjensteandar infinna sig, bärande blomsterguirlander och korgar, fyllda med blommor).

Och jag, som ock vill bidra' till er lycka,
med glädjens blomster skall er bana smycka.

(Dans af tjensteandarne, öfverlemnande gåfvorna.)

6:te scenen.

De förre. Phantasus. Nosing.

PHANTASUS (öppnar porten för Nosing).

Här kommer Phantasus och gratulerar
och han har tagit gamle mäster med,
som säkert snart, på gammal öflig sed,
här under linden paret kopulerar.

Digitized by Google

NOSING.

Ja, det lär nog det bästa medlet bli
att slippa framgent allt slags trolleri.

(Förenar Anna och Petter,)

Ej någon gamla linden ned får hugga:
I skolen bo och bygga i dess skugga!

(Phantasus blåser i sitt horn melodien till sången n:o 3, i hvilken orkestern instämmer allt starkare och starkare, till dess, under allmän gruppering, ridån faller,)

Digitized by Google

Sköna tankar.

Följande kostliga pekoral insändes till Söndags-Nisses redaktion 1866.

Johan Gustaf Schultz, som då var redaktör för tidningen, hade många gånger roligt deråt.

»Om det skulle herrarne roya
så var ej om platsen noga,
att intaga denna visse
uti Söndags-Nisse.

Den som vill lära bli poet
den bör hålla magen uti sträng diet
aldrig äta sockerkaka
ej på lifvets vällust smaka.
Lifvet uppehålles af Schellée
hvaraf blifver stor idé,
hemma bör man sitta säga: Gud det vet
Månn' när jag skall börja bli poet!

Nicklass»

Digitized by Google

Ett hittills otryckt poem af Wadman.

Under de första åren på 1820-talet, spelade i Göteborg ett teatersällskap, ledt af den store skådespelaren *G. F. Åbergsson.* Detta sällskap, som var den tidens allra förnämsta i landsorten, bestod af direktören sjelf och hans fru — född Ottilianna Kuhlman —, Inga Åberg — den stora aktrisen, Åbergssons syster, — m:ll Haglund, hrr Johan Adolf Lindqvist — f. d. teaterdirektör och en veteran från sjelfve Seuerlings trupp — Herman Sundberg — Sunder i Hedbergs »Fyra år vid landsortsteatern» — hr Stenberg, Louis Deland — Åbergssons stjufson, hedrad på sin 21-sta födelsedag med ett lyckönskningspoem af Vadman, intaget i de senaste upplagorna af skaldens samlade dikter — m. fl. samt vågade sig, med stor framgång, på t. o. m. sådana stycken som »Hamlet» och Schillers »Maria Stuart» (fru Å. i titelrollen, Inga Å. som Elisabeth m. m.)

Åbergsson sjelf — lika stor konstnär som finbildad, älskvärd och redbar enskild person — var naturligtvis mycket uppburen i Göteborg, och då han efter första sejourens slut, på en tid lemnade staden för att med sin familj under sommaren vistas å en sin egendom i närheten af Stockholm, gjordes för honom ett större kalas, dervid Wadman uppläste nedan stående, hittills aldrig förut offentliggjorda poem (det finnes i enskild persons auto-

Digitized by Google

grafsamling, dit hösten 1891 föräradt af öfverdirektören Åbergssons tre ännu lefvande, åldriga döttrar):

När blommorna öppna sin barm
för våren och dagen och solen,
då svingar sig svanen till polen
der dagen är evig och varm.

Så ilar du, konsternas son,
fast här du än älskad är vorden,
och koksar långhalsad åt Norden
och flaksar så lätt härifrån.

Du har väl, som trana och svan,
vid Mälarens holmar derborta,
der nätterna äro så korta,
ett näste, hvarvid du är van.

Men äfven vid klippornas vägg,
der Kattegatsfararne hamna,
är rum nog en boning att famna
för maka och ungar och ägg

Nå lämna då Mälarens strand
och flytta hit öfver till viken:
här sitter du i dina riken,
der går du en kung utan land.

Digitized by Google

Också en duell.

Amerikanism af **Pedro Emrico.**

De voro ett par hedersmän. Åtminstone påstodo de det sjelfva, att i det landet funnos inga mera genomhederliga karlar än de. Och ve den, som skulle våga säga motsatsen!

Emellertid hade de kommit sins emellan i delo om en bagatell och slutade med att inpå bara kroppen afkläda hvarandra all den der hedern. Större bofvar funnos nu icke på tio tusen mils omkrets.

En sådan skymf måste aftvås med blod. Den ene af dem måste stanna på platsen för att den andre skulle få ha sin heder i behåll. Det gälde nu endast att välja vapen och man kom öfverens om två krutfjerdingar, den ene laddad med verkligt krut och den andre endast fyld med sand.

Dagen för den märkliga duellen var inne. Sekundanterna hade laddat krutfjerdingarne, placerat dem på ett godt afstånd från hvarandra och förenat dem med en stubintråd. Sedan de begge hedersmännen till afsked slängt åt hvarandra några glåpord, klefvo de upp på hvar sin fjerding och intogo en afvaktande ställning. Sedan allt var klart, antände sekundanterna stubintråden

Digitized by Google

på midten och sprungo sjelfva till skogs. Elden fräste i väg i motsatta riktningar.

— Jag tror du darrar, din gamle räf, ropade den ene af duellanterna med skälfvande röst.

— Och du skakar som ett asplöf, du fega kruka, svarade den andre med graflik stämma.

Elden i stubintråden, fräser och närmar sig allt mer de begge krutfjerdingarne. Duellanterna börja se allt ängsligare ut. Tungan nekar dem sin tjenst, annars skulle de kanske parlamentera. Den ene önskar blott, att den andra måtte öfverväldigas af sin fruktan och taga till flykten så att han sjelf kunde göra detsamma. Båda tyckas verkligen göra ett försök till flykt, men benen äro stela af fasa.

I samma ögonblick elden samtidigt fräser in i begge krutfjerdingarne, falla de båda hedersmännen afsvimmade till marken. Sekundanterna rusa fram och bortbära de medvetslösa åt hvar sitt håll långt in i skogen, der det vid uppvaknandet står dem fritt att tänka, att de vid den våldsamma exploderingen slungats dit.

Vid hemkomsten frågade den ene sin hustru, om hon icke vid elfvatiden hört en förfärlig knall från skogen. Den andre gjorde en fråga af samma innehåll. Men ingen hade hört den minsta knäpp.

Krutfjerdingarne hade begge varit fylda med sand, en omständighet, som aldrig kommit till de två hedersmännens kännedom.

Digitized by Google

Efter en von Bergensk föreläsning.

— Jag vågar inte titta mot väggen, för min astralkropp tycks också ha loppor.

Digitized by Google

Cirkus Tuman.

Lille bror: I-ihi-puubuh, Mamma! De' ä' min häst.
Store bror: Se mamma, på våran Tanti!

Digitized by Google

Min hustyrann.

Mig gaf ej ödet hustru än
och alltså ingen svärmor heller.
Och ingen efterhängsen vän
hos mig sig dagligen förställer.

Helt oberoende och nöjd
jag hörde gifta männer klaga,
som redan ledsnat på den fröjd,
som ligger i att hustru taga.

Kom så värdinnan min en dag
och släppte in en liten katta.
Och nu jag lärde annat slag:
hvad **huskors** *är, jag snart fick fatta.*

Den lilla ungen mer och mer
tog herraväldet, skälmskt förtrolig,
och vände allting upp och ner
med sina spratt, så barnsligt rolig.

Är jag i morgonslummer sänkt,
helt plötsligt jag ur drömmen spritter,
af kisses knuffar väckt befängdt,
der lekfull på mitt bröst hon sitter.

Digitized by Google

Ej är det värdt att somna om,
när först hon börjat med att smeka
och bligar med små ögon, som
partout befalla mig att leka.

Och hvilken lek! — Du milde Gud.
den gjorde visst en skendöd vaken!
Och i att tatuera hud
finns säkert ej bland katter maken.

När sedan strumporna ska' på,
det går just ej så ogeneradt,
ty unga Miss dem i en vrå
bak sängen redan praktiserat.

Se'n på mitt skrifbord i ett språng
hon hoppar upp och börjar härja?
för mina »skaldverk» ej en gång
hon aktning har, hur jag må svärja.

Ack, hon ej tål ens i min hand
se pennan öfver arket glida,
men viftar bort den fräckt ibland;
tycks alls ej poesien lida.

Ja, sådan är hon — Så jag fann
mitt kors, att draga på i lifvet.
Men rar hon är, min hustyrann,
trots alla snedsprång, det är gifvet!

Octavio.

Digitized by Google

Den förste patienten.

Det var en glad afton. Den gamle provinsialläkaren hade en afskedstillställning för sin unge vikarie, som under gubbens tjenstledighet så pligttroget och samvetsgrannt sökt att sköta sitt ansvarsfulla kall. Doktorn och medicine kandidaten hade flerfaldiga gånger under qvällens lopp omfamnat hvarandra, och värdens tal för sin skicklige och nitiske ställföreträdare hade åtföljts af ärliga hurrarop från de inbjudne, ett litet men jemnspelt kotteri.

Vid kaffet efter qvällsvarden fingo tungorna friare fart än förut. Den ena historien från studietiden följde på den andra. Professorer, adjunkter, docenter, studentoriginal och öfverliggare passerade revy. Skrattsalvor aflöste hvarandra, thesslikes skålar för Odinslund och Lundagård. (Begge högskolorna hade sina representanter med i laget.) Anekdoter om läkare serverades flitigast, och hvad det kapitlet vidkom var stadens apotekare ingalunda den sämste. Han hade nämligen tjenstgjort många år både i Upsala och Stockholm och under de tiderna gjort bekantskap med fullärde, halflärde och olärde medicinmän och af de båda senare slagens folk hade han fått i sig ett och annat om kamraterna och mångt och mycket om lärarne. Också berättade han allt hvad tygen höll, och gubben doktorn inföll beständigt;

Digitized by Google

»F—n till karl att ha godt minne! Sannt hvart-eviga ord!»

»Men jag har en historia, som jag får tala om särskildt för dig», sade apotekaren efter det han under några andras utbrott af berättare-ifver hvilat sig ett grand, »för dig, bror Jerker» (kandidatens förnamn var Erik). »Du skall veta, min unge vän, att om gossarne nu för tiden, hvilka sändas ut att praktisera för första gången, äro alltibland litet gröna, så voro de dock i allmänhet ändå grönare förr i verlden, och det inte så litet. En medikofilare fick ju ordinera och operera och framför allt experimentera — och det till på köpet som ganska nykläckt. Ja, det vet både du och I alle andre.»

»Undrar just hvad paschasa den kanaljen skall komma fram med nu!» inföll doktorn och klingade med närmaste granne.

»Jo det var så, att då jag var ett och tjugu, då blef jag skrifven ut, som det heter i visan. Välskapad och frisk var jag, och det var omöjligt att blifva kronvrak. Nåja, inte hade jag något emot att göra min beväringstjenst.»

»Jaså, det är den der historien igen», afbröt doktorn.

»Tyst, du! Jag talar om rena sanningen. — Se det var så att inryckningsdagen var gräsligt ruskig och kall. Min sofplats var alldeles invid tältluckan och jag blef en smula förkyld första natten. Hiskliga magplågor! Jag infann mig hos den tjenstförrättande bataljonsläkaren för att drilla mig till en bra dosis dubbla malörtsdroppar. Doktorn — en ung medikofilare — hade ej förr haft någon patient. Som farmaceut vågade jag sjelf föreslå medicinen. Mitt förslag gillades. Men i detsamma inträdde en stor, grof korporal, en riktig jätte. Han hade en den allra förfärligaste tandvärk och anhöll tju-

Digitized by Google

tande, att doktorn skulle förbarma sig öfver honom och draga ut tanden.

»Det är bäst att först försöka med litet tanddroppar», sade doktorn, som aldrig någonsin handterat hvarken tång eller nyckel.

»Nej, go'e, rare doktorn, dra ut 'na!»

Doktorn gick efter en flaska. »Lukta på det der! Nå hjelpte det inte?»

»Inte de' ringaste. Tanden måste ut.»

»Då ska' vi lägga den här bomullssudden på tanden. Se så! Det der lindrade.»

»Aldrig ett grand. Ack, herr doktor, jag vill nödvändigt ha bort tanden.»

»Ja, men det kommer att göra ondt.»

»Tandvärken är värre!»

»Säg inte det, min gubbe lille!»

»Men nu ska' doktorn vara så innerligt snäll och göra som jag ber.»

Läkaren gick bort och tittade på ett tortyrinstrument som kallas för tandnyckel. Han tog den i handen, hötte med den och sade: »Ondt gör det.»

»Qvittar lika», stönade patienten.

»Gapa!»

Doktorn körde instrumentet in i gapet, men hur han bråkade och krånglade, kunde han ej få tag i tanden.

»Men hvad ser jag!» utropade han slutligen. »Det är ju verklig synd att taga bort en sådan vacker tand. Den kan man ju ha nytta af i många herrans år ännu.»

»Ja' vill ha bort 'na ändå.»

»Se så, var nu förståndig! Droppar ska' hjelpa, men man skall inte vara orimlig och begära att de' ska' hjelpa ögonblickligen . . . i ett tempo . . . som på ett kom-

Digitized by Google

mando. Det skall vankas permission ända tills dropparna hjelpa, det lofvar jag.»

»Då får jag aldrig komma i tjenstgöring mer, för jag har försökt alla möjliga droppar.»

»Och så tag på sig två par ullstrumpor, drick fläderté och tugga tobak!»

»Ack, ja' har ju tuggat snus i många år. Och vill inte doktorn dra ut tanden nu, så går ja' te' kompanichefen och klagar, för ja' vill göra min tjenst.»

»Inga dumheter! En så'n der halsstarrig kropp vet inte sitt eget väl. Men à la bonne heure. Det skall så ske. Men betänk sig! Det kommer att göra ondt, förbannadt ondt, sjudj . . . hiskligt, rysansvärdt ondt.»

»Ja' ä' beredd på det värsta.»

Doktorn gick in i ett annat rum och jag såg, hur han försökte att lägga nyckeln omkring en flaskhals. Åh, det lyckades Han gjorde det om och om igen. Öfning gaf färdighet. Något så när lugn kom han tillbaka.

»Mins hvad jag sagt! Försök vara karl! Svimma inte!» hördes doktorn förmana i det han sjelf ej så litet darrade på målet.

Korporalen gapade, som om han skulle bita af en ankarstock.

Operationen började.

»Hon sitter fast som ett hälleberg. Ska vi fortsätta?»

»Ja, ja!»

Doktorn vred och knyckte med handen. Än höjde han sig på tå och stirrade ned i gapet liksom Münchhausen i Aetnas krater, än knäade han. Än höjde han armbågen, än sänkte han den med kläm. Svetten forsade från doktorns panna och tårarne störtade ur korpralens ögon, men ej ett ljud af smärta hördes. Detta re-

Digitized by Google

tade synbarligen den förre. Han tog i ett nytt tag, kraftigare än förut. Lyckades ändå inte.

»Ho' ä' inte lös än», mumlade offret.

»Förbaskade karl, jag svarar ej för följderna», stönade den andre. Han spottade i näfven och högg i som en grundläggare i sitt jernspett. De voro gräsliga att skåda båda två. Jag glömde totalt af mitt onda. Ett par dödshemska sekunder förgingo . . . kritsch, kratsch! lät det . . . och doktorn ramlade baklänges ned på en stol.

»Tvi, tvi», väsnades korporalen och spottade ut en stor oxeltand. »Tack ska doktorn ha! Men de va' änna grömt så säkert ho' satt.»

Nu var det doktorns tur att bli förtjust. Han måste dock lägga band på sin glädje för att kunna uppträda med lämplig värdighet:

»Det var en karlakarl, det. Men jag sa' ju, att det skulle göra ondt. Skölj sig nu i munnen!»

Derefter slog han i en hederlig långsup dubbla malörtsdroppar och räckte den åt den misshandlade: »Det skulle ju vara en besk?»

»Tackar 'mjukast!» Och så försvann besken. »De' smakte riktigt godt.»

»Och gör godt äfven. Korporalen hade ju ondt i magen också.»

»Jag? Nä'ä!»

»Åh för tusan, det var ju den andre! Nå, för resten kunde korporalen nog behöfva den der styrketåren ändå bättre. Ty det kan jag bedyra», tillade han med en sann öfvertygelses hela värme, »att förargligare tand *har jag aldrig förr dragit ut*.

Digitized by Google

»Kan nog tänka de'», sade korporalen, gjorde honnör och helt om marsch.

* * *

Då historien, som väckt stor munterhet i sällskapet, var slut, vände sig berättaren till sin gamle vän doktorn:

»Är det inte sannt hvart-eviga ord? Jag har ju ett förträffligt minne?»

»Alltför godt minne, din ärkebof. Men tala också om, att *du* inte lyckades lura till dig någon besk, ty du såg ut som en marodör tyckte *jag.*»

Klatsch.

Digitized by Google

»Svea i fara.»*

Öppnad är festen
med pukor och med trumpeter;
talet af presten
går ståtligt på hexameter,
tolkande meningen:
genom sin lokala komité
qvinnoföreningen
bjuder nu på försvars-soiré.

Se, fru majorskan,
ordförande uti laget;
märk fru rektorskan
med det poetiska draget!

---

* Har afseende på en viss »försvarsfest» i en landsortsstad, der man verkligen i tablån framstält ryssen såsom lurande på Svea, sålunda sökande att skrämma folk för en framkonstruerad buse. Svenska folket har dock för sig, att våra dagars Ryssland alldeles icke vill Sverige något ondt; att ryssen ej är för oss mera fruktansvärd än hvilken annan stormakt som helst. Vi vilja lefva i fred med vår store granne och anse derför, att han icke må af försvarsfesttillställare begagnas såsom karrikaturämne.

Söndags-Nisse.

Digitized by Google

Fru sekreteraren,
noble von Fjantarnes ättelägg,
fängslar barberaren
genom den välborne läppens skägg.

Hvem är den stora,
hon der i silkessjaletten?
Nämdemans-mora,
tillhör styrelseqvartetten;
representerande
folket — de djupa leden — förstås;
sjelf presenterande
sig som en stultande, vilsen gås.

Der, som han klifver
midt ibland damernas stolar,
bispen beskrifver
kometdans kring ädla kjolar,

Digitized by Google

Tydligen gamlingen,
uppspelt och lifvad af, Gud vete hvad,
trifves i samlingen,
tycker att dagen är riktigt glad.

Af militärer
i långa och granna rader,
lifgrenadierer
i alla åldrar och grader,
öfvas belägringen,
riktad, som vanligt, mot hvarje punkt,
just der som fägringen
läckrast betecknas af friskt och ungt.

»Fiskarnes» skara
vågar ej tala, blott höra;
se få de bara,
blott se, men alls inte röra.

Digitized by Google

Mars gäller hyllningen,
då i sin tur han Venus begär.
(Glansen, förgyllningen,
Merkur ändå från sitt hörn beskär.)

Messingsmusiken
kallas till ordning af pinnen,
stämmer upp: »Viken,
I, tidens flygtiga minnen!»

Digitized by Google

Alla nu skocka sig
— folksången ljuder — framför ridån;
herrarne bocka sig:
»damerna främst, för att se tablån!»

Svea i fara.

— Bläng ej på de vackra benen! —
Ryssarnes skara
ligger på lur bakom stenen,
smygande, spanande;
pikar och sablar i grymt försåt . . .
Ingenting anande,
kommer den sorglösa att gå åt.

Elake ryssen
mycket riktigt fram på natten
röfvade — kyssen,
mellan en dans och ett glas vatten.

Digitized by Google

Omkostymerade
Svea sig icke med mindre gaf,
än att duperade
busen, känd från tablån, vardt slaf . . .

Isidor K.

Digitized by Google

Lyckad pastor och misslyckad bryggare.

Hasshulta pastorat (konsistorielt, 3:e klassen) är »som bekant» ett af rikets mindre eftersökta. Komministraturen är ännu mindre eftersökt. Från kyrkan är det sju mil till läkare och apotek, och post kommer blott en gång i veckan; åtminstone var det förhållandet för en femton år sedan. Prestlönerna mycket skrala.

Trakten är emellertid vacker, och åtskilliga s. k. ståndspersoner funnos der då, så inte behöfde man vara alldeles utan umgänge.

Sin kyrkoherde hade församlingen fått behålla i många år. Han hade gift sig till en ganska bra förmögenhet och brydde sig aldrig om att söka bättre gäll; på gamla dagar hade han blifvit af biskopen hugnad med prosttiteln. Pastoratets komministrar hade omsatts desto friskare. Oafsedt att under den sista tioårstiden tre stycken sökt och erhållit plats annanstädes, hade två med döden afgått, den siste i början af maj 1876.

»Väl, att vår Herre lät mig behålla honom in på det nya ecklesiastikåret», sade den lilla enkan första aftonen vikarien tillbragte i det anspråkslösa hemmet. »Ser pastorn, jag har det litet knappt, jag min stackare med två oförsörjda barn. Lyckligt, att det inte är fler. Och så har jag min syster hos mig. Hon håller så af mig, hon kan inte skiljas ifrån mig.»

Digitized by Google

I detsamma inträdde en dam på modiga trettiofem år fet och frodig, raka motsatsen till den lilla pastorskan, hvilken var nära ett tiotal yngre.

»Min syster Lina och pastor Andersson», presenterade pastorskan.

Syster Lina sade ej många ord den aftonen, men tycktes tänka desto mer.

Strax efter det man ätit, bröt pastorn upp, tog godnatt och gick till sitt rum. Han stoppade en pipa och satte sig att fundera. Jaså, han var nu på ett nytt ställe igen. I tolf års tid hade han varit en konsistorii skjutshäst. Nyss fyld fyrtio år, hade han tröttnat på det det der kringflackandet. Det hade han visserligen gjort för länge sedan, men alltid misslyckats, då han sökt. Hit måtte väl inte komma många sökande, inga transportsökande åtminstone. Första förslagsrummet borde han väl få. Han hade ju varit omtyckt öfver allt der han haft förordnande. Hvarför kunde han inte bli det här också? Han hade ju t. ex. fått stort offer samt tio dussin par ullstrumpor, ett och ett halft dito maggördlar, en stor rulle skjortlärft m. m., då han härom dagen vid nyutnämnde kyrkoherdens i Bersbo tillträde till ämbetet lemnade den pastoralvård han der upprätthållit under nio månader. Här såg allt så enkelt och fridfullt ut, enkel och stillsam var han sjelf, han skulle bestämdt passa bra här. Men kosthållet hos pastorskan — hur skulle det bli? God matlust hade han, och skulle ett måttband kring magen fälla utslaget, borde han redan vara kontraktsprost. Men fröken Lina såg inte utmärglad ut, hon heller. Kanske han komme att bli nöjd.

Nu snarkade »länsmannen» i piphufvudsbottnen. Pastorn kröp till kojs och somnade in. Men han fick förfärliga drömmar. Han tyckte att han magrade, ja mag-

Digitized by Google

rade så, att af de aderton maggördlarne måste han göra trettiosex, att huset var fullt af barn med hans ullstrumpor som trikåer och att fröken Lina ändå ville sy lindor af allt hans lärft och att han i församlingen kallades en utsvulten barfotamunk.

Lyckligt, att allt bara var en dröm! var hans första hjertesuck vid uppvaknandet. Vid påklädandet konstaterade han också, att maggördeln passade lika bra som förut. Men på sin första morgonpromenad såg han sig verkligen om efter någon våg. Dock, han visste ju, att han för en vecka sedan vägde tolf pund och femton.

Fram på förmiddagen gick han på uppvaktning hos prosten, som bodde en half mils väg från komministerbostället, om man gick en ginväg genom skogen, nämligen. Han mottogs mycket väl, ämbetsbröderna blefvo snart synnerligen kontanta. Han stannade qvar hela dagen. Prosten var förtjust öfver att oftare än förr kunna få ett parti bräde och höra några nyare historier från andra delar af stiftet. Prostinnan kunde ej nog berömma pastorn för hans anspråkslöshet och för det beröm han gaf hennes mat.

»Du hörde, hur han prisade soppan, gubben min!»

»Nå, den skämdes inte för sig.»

»Och två portioner surstek åt han. Ja, jag tror bestämdt, att jag skulle fått i honom en tredje. Skall bli roligt höra honom predika. Undrar, om han messar bra!»

»Ja, och en tuting kunde han ta och sa' inte nej för halfvan. Funderar just på hur han skall känna sig derborta hos enkan! Synd, om han skulle magra af, ty nu ser han så innerligt treflig ut.» —

»Pastorn hade väl trefligt i prostgården i går?» började fru Lind (pastorskan) konversationen vid frukostbordet.»

Digitized by Google

»Ja visst, hyggligt folk. Fru prostinnan tyckes vara en riktig matgumma.»

»Tror jag, det! Det är hon känd för i hela trakten. Men så ha de råd, de!»

»Hvad fick pastorn till middag?» frågade fröken Lina.

»Grönsoppa, surstek och ingefärspäron. Soppan var verkligen delikat.»

»Grönsoppa! På hvad sätt var den tillagad?» fortsatte fröken.

»Stark köttsoppa, inte afredd, med späda morötter, sparrisknopp . . .»

»Spenat, blomkål, ärter, persilja . . .»

»Hvad du pratar!» afbröt fru Lind.

»Pratar persilja, sa' du!»

»Sa' jag Nej, kära Lina! Jag menar, att du skall inte afbryta pastorn.»

»Afbryta!» inföll pastorn. »Visst inte, snälla frun, jag stötte mig inte det ringaste öfver frökens ifver. Jag tyckte tvärtom, att det var roligt, att vi förstodo hvarann. Hon hade alldeles rätt i beskrifningen.»

»Jaså, pastorn förstår sig på matlagning. Det gjorde inte min gubbe, inte alls. För resten ha prostens så god råd, som jag nyss nämnde, de ha en stor trädgård och drifbänkar och hvar höst köpa de in konserver i en massa burkar med lappar på, som äro brokigare och grannare än nämndemansmors söndagssjal och Herodias' dotters toalett i vår kolorerade bibel.»

Pastorn tog en portion lungmos till och lät maten tysta munnen.

»Det var snällt, pastorn!» fortsatte frun. »Jag ser, att pastorn är en enkel och hvardaglig menniska, som håller till godo med hvad folk har.»

Frukosten afslutades. Pastorn gick upp på sitt rum

Digitized by Google

för att fundera öfver texten för nästa söndag, då han skulle predika. Systrarnas ordbyte tänkte han ej på, ej heller hörde han, hur de fortsatte resonnemanget, då de kommit ensamma.

Söndagen kom. Kyrkan var fullpackad, allmänheten vardt belåten. »De' va' annat, än hva' en fått höra af de andra blekmånsarne här ha varit förr», hördes enstämmigt på kyrkovallen.

»Å utå hjertat talte han, de' hade ja' klart för mej strax, då han tog te' ingångsspråk profetens ord: *Efter det jag sådant hörer, så är min buk bedröfvad,* sade häradsdomarn till klockarfar.

Sedan var det stor middagsbjudning i prostgården. Pastorns aptit åsågs med förskräckelse af lilla fru Lind, med beundran af fröken Lina. Den senare följde noggrant med hedersgästens göranden och låtanden och gaf akt på hvad som smakade honom bäst. Vid smörgåsbordet höll han sig helst till omeletterna, åt två portioner oxsvanssoppa, bara en enda liten bit gädda, men suckade inte alls, då prostinnan lade tredje fläskkotletten på hans tallrik, och rispannkakan med saftsås kunde ej bjudas vidare kring, sedan fatet passerat pastorn för andra gången. —

»Hvad tyckte du om predikan, Lina?» frågade prostinnan vid kaffet, då de för ett ögonblick voro ensamma.

»Bra, tant lilla, alldeles utmärkt. Och så är det en karl, inte en så'n der kruka med magkatarrh, som salig svåger. Välling och lungmos, saftsoppa och mört — hvad skulle det bli af?»

»Men betänk, han hade det illa ställdt!»

»Illa ställdt! Ja hvems skuld var det, om inte hans egen? Han kunde köpt sig en liten gård för min systers femtusen kronor i stället för att till ingen nytta öda bort dem på sin examen. Och sedan unnade han ju hvarken

Digitized by Google

sig sjelf eller hustru sin att äta, inte ens då jag kom i huset och halp till med mina räntor och fick streta och sköta om huset, hvilka göromål dock höllo mig vid matlust och helsa. Följden blef, att syster min också blef snål och sjuk och sjåpig — nå ja, det sista var hon då förut. Men det säger jag, att det vore då synd och skam, om vi inte pysslade om pastorn. Det enda jag har emot honom, är att han är så tillbakadragen.»

»Det enda jag har emot dig, pastor», ljöd prostens stämma från det yttre rummet, »är att du får bestämdt mer åhörare än jag, och det passar sig inte, fast nog kan det komma dig till pass en vacker dag, och det unnar jag dig visst.» — —

Följande dag köptes till komministersgården ett parti präktiga värphönor, och fläskpannkaka ståtade på bordet flere gånger i veckan. Åtskilliga goda saker, som aldrig förr kommit i fråga der i huset, förnöjde nu ej sällan vederbörande. Trädgårdstäppan hade — syntes snart — aldrig stått så vacker förr, och då tiden var inne, serverade pastorskan nästan lika god grönsoppa som prostinnan. Två dagar efter det pastorn på en aftonbjudning hos länsmannen ätit en och en half aln ål af tre tums diameter, stod en karott inkokt ål på frukostbordet, der förut aldrig funnits annan färsk fisk än mört. Pastorn kunde omöjligen vara blind för hvem som var hemmets köksförsyn. Han märkte hur frun suckade, då något ovanligt stod på bordet, han kunde ej undgå att allt ibland genom något öppet fönster få höra systrarna resonnera ungefär så här:

»Det säger jag dig, Lina, det går aldrig an. Han är ju snäll, men han äter upp oss allihop.»

»Säger du det? Alldeles som vi skulle vara så aptitliga.»

Digitized by Google

»Vräng inte bort mina ord! Hvad skall det bli öfver? Han äter ju nästan mer än du.»

»Och det kan du inte smälta! Men han kan smälta hvad han äter och det kan jag med. Och jag kan omöjligt märka att hvarken du eller barnen se skralare ut, sedan pastorn började att äta här. Dessutom skall jag säga dig, att då han blir din mans ordinarie efterträdare här — hvilket han blir, om han vill —, skadar det aldrig att vi handterat honom väl.»

»Hvem vill annat, Lina lilla, men . . .»

»Inga men! Hvad jag sagt, det står jag vid.»

Och hvad fröken Lina sagt, det stod hon vid.

Sanningen att säga, hade hon dock mycket snart insett, att ehuru han satte stort värde på ett godt bord, höll han ändå alltid till godo med hvad som vankades, hur enkelt det än var. Men att han också trifdes på kalas, hvem kunde förtänka honom det? Bjuden var han ofta vida omkring i bygden, och särskildt alla värdinnor voro förtjusta i honom, ty alltid var det något som han prisade som så delikat — och en man bakom ordet var han. Gubbarne grep han med storm, särskildt då han på ett ungkarlsgille — födelsedagsfest hos länsmannens — sjöng till tersen på kåldolman:

»Allt jag i min trinda våmm kan gömma, gömma, gömma.
Som ett barkadt skinn den är, trala! o. s. v.

samt trummade takten på magen. Och då han på en nattpromenad från prostgården högst egenhändigt genompryglat två fruktade landstrykare, som stulit sjelfvaste fjerdingsmannens stut, hvilken han derefter kom hemledande med, då var hans framgång i församlingen gifven. Han var en herde efter hjordens sinne.

Komministraturen sökte han och fick, som han hoppats,

Digitized by Google

första förslagsrummet. Profpredikan slog an; men ej det ringaste kan man förundra sig öfver, att församlingen häpnade, då han bland bönerna efter predikan klämde till med »Bön i dyr tid och hungersnöd». Och när han med af rörelse skälfvande stämma läste »vi hafva med våra synder afvändt ifrån oss din välsignelse, så att vi af hunger försmäkta», då fick fru pastorskan konvulsioner, och den goda fröken Lina kunde ej undgå, att tycka, det pastorn var bra otacksam: han hade ju efter ett halft dussin smörgåsar och en stor fläskpannkaka satt i sig två portioner stekt hafregrynsgröt till frukost. Begge damerna skylde också på tillfälligt illamående, då de efter gudstjenstens slut inbjödos att göra pastorn sällskap på middag i prostgården.

»Hvarför läste du den der hungersnödsbönen?» frågade prosten.

»Ack, det skulle ju varit för 'frukten på jorden'.

»Jaså, glömde jag af den? Aj, aj! Jo, se jag fick se frun derhemma sitta och stirra på mig och jag blef alldeles konfys i knoppen. Det var för ledsamt det här!»

»Åh strunt, då det inte var värre! Men du skulle sett på fröken Lina i stället, så hade du bestämdt inte basat åstad på det viset. Hon ser nog vänligt på dig.»

»Ja, hon har då alltid varit snäll mot mig.»

Men den som inte såg snällt på honom dagen derpå, det var just fröken Lina. Pastorn försökte närma sig henne, visade en kruserlighet och artighet, som han aldrig förr ådagalagt. Hon blef kall. Att så der chikanera hushållet och det midt på predikstolen, det hade hon svårt för att glömma, den ärliga själen. Någon förklaring fick hon ej höra, och pastorn förstod ej skälet för hennes snäfva beteende. Och ej blef förhållandet bättre, då pastorn, som redan förut från närmaste stad

Digitized by Google

reqvirerat en födelsedagsgåfva till henne, öfverlemnade densamma, då hon fylde trettiosex år. Det var nämligen en *kokbok!*

»Det syns ju klart, att han aldrig varit nöjd med som vi haft det», utbrast frun, »du ser det, Lina! Hvad har du för tack för allt ditt bråk och slöseri?»

Stackars Lina suckade, och grät då hon var i enrum. Hon tyckte om pastorn, det kunde hon ej neka till, och han såg på henne med botfärdiga och allt ömmare blickar. Men hur hade han ej betett sig!

Det blef dock slag i saken ganska snart och det på ett sätt som ingen anat.

Pastorn hade varit på bjudning hos gästgifvarn, bosatt i grannförsamlingen. Bland annat godt hade han der trakterats med sockerdricka, som han funnit »delikat».

»Åh det är så lätt att laga och så billigt se'n!» förklarade värdinnan. »Det är egen fabrikation, skall jag säga.»

Man skulle blanda tre halfva baierskt öl, två och en half kanna friskt vatten och ett skålpund socker samt lägga ett russin i hvar butelj, korka och binda öfver samt låta blandningen stå i fjorton dagar.

»Det der skall man försöka», sade pastorn, »det kan vara skönt att ha något läskande derhemma i ensamheten.» Öl, socker och russin samt ett dussin tomma helbuteljer med kork fick pastorn i present af gästgifvarn. Allt stufvades in i kärran, då han skulle skjutsas hem.

Dagen derpå hemtade han sjelf vatten ur gårdsbrunnen, stängde sig inne och började brygga. Snart voro buteljerna fylda och korkade. Men, o ve! Intet segelgarn hade han. Under nuvarande spända förhållanden ville han ej begära någonting alls af fruntimren. Dock, bättre

Digitized by Google

brödlös än rådlös, tänkte han och letade fram en trådrulle. Inte var tråden stark, men lagd dubbel, skulle den nog duga. Allt blef klart, och buteljerna placerades under sängen och der fingo de stå.

Några dagar förgingo. Den gemena kyligheten mellan pastorn och fru Lind samt hennes syster fortfor. Fröken Lina insåg nog, att den der bönen troligen lästs upp af något misstag... Men den innerlighet med hvilken han läste den!... Och kokboken se'n! Det var ju en tydlig pik, en förolämpning. Hon hade strax dragit in på staten, och maträtterna blefvo verkligen nästan opassande enkla, ja, till och med knappa. Ej allenast härför, utan ändå mer för det han trodde sig på något sätt hafva varit vållande till särskildt fröken Linas förändrade uppförande, fördubblade han sin uppmärksamhet; var språksam vid bordet, prisade ölsupan; frågade hvarje gång han gick ut att spatsera, om det var något han kunde uträtta för damerna; fick genom fönstret se fröken söka reda en garnhärfva, gick in och erbjöd sig hålla den; o. s. v. Omöjligt, ingenting halp. En afton, då han efter intagen måltid tillfälligtvis blef ensam med fröken Lina, frågade han henne helt öppet om orsaken och om han sårat dem. Hon svarade ej. En pinsam tystnad rådde; men visst inga »änglar gingo genom rummet».

Han reste sig och sade godnatt, hvilket hon med en liknöjd bugning besvarade.

Hvad var *det?* Snyftade han ej, då han gick ut? Jo, bestämdt. Fröken föll i häftig gråt. Hon hade varit hård, märkte hon, hon hade ohjelpligt stött honom från sig. Systern, som nu kommit in från barnens och sitt sofrum, undrade hvad som stod på, men lyckades ej få någon förklaring, hvarpå hon lemnade henne för att gå till sängs.

Digitized by Google

Efter en timmes tid beslöt Lina sig för att ändtligen gå till hvila. Då hon till hälften var afklädd, flög en tanke genom henne: »Var pastorn kanske lika olycklig, kanske den arme låg på sitt läger badande i tårar för hennes oförsonlighets skull?» Hon svepte en sjal kring sig och smög sig ut öfver förstugan och lade örat till pastorns dörr. Intet ljud hördes, han sof visst. Men, o fasa! Hvad fick hon ej höra? Ett häftigt skott inifrån, åtföljdt af ångestrop! Gräsligt buller! Pang igen och så fallet af en tung kropp samt dödsskri!

Hon rusade in till systern: »Hjelp, hjelp! Pastorn har skjutit sig. Hvar är den andra nyckeln till hans rum? Jaså här.» Och så bar det af igen med lampan i handen och in till pastorn. Hvilken syn! Den olycklige låg blödande på golfvet, och blodet forsade kring honom. Ur den ramponerade sängen grep hon täcket kastade det öfver honom och störtade sig på knä vid hans sida.

»Oj, oj, oj!» stönade han.

»O, himmel! Hvarför har pastorn gjort detta? Dör pastorn? Är det för min skull? Jag kan aldrig få samvetsfrid mer...»

»Oj, oj, oj! Gå sin väg!»

»Nej, inte förrän den döende förlåter mig.»

Pang! än en gång, och en kula hven förbi henne utefter golfvet. Fröken Lina svimmade ögonblickligen.

Med yttersta ansträngning förmådde pastorn resa på sig och slänga på sig nattrocken. Nu kom frun in, passabelt klädd.

»O, du min skapare! Pastorn lefver och Lina ligger död i underkjolarne!»

»Hon har bara svimmat.»

»Hvar ska' vi få hjelp? Ingen doktor fins, och

klockarn, som kan slå åder, bor ju en half mil härifrån. O, min arma syster!»

»Hon kryar väl till sig.»

»Hårdhjertade varelse! Åh, det är ju sant, barnmorskan bor en liten bit härifrån. Jag springer dit.»

Och så ilade hon ut i mörkret. Men den som var henne i hälarne, det var pastorn, barbent och i fladdrande nattrock. Vid grinden, som var stängd, upphanns hon. Hon nödgades att sansa sig. Det skulle ju bli en faslig visa i bygden, om den här historien kom ut. Det var bara några buteljer sockerdricka som kreverat och pöst öfver, intet sjelfmord, intet mord, intet blod. Han hade, då han rusat upp, halkat omkull på det slippriga golfvet. Väl, att uppasserskan bodde i granngården, så att spektaklet ej kunde spridas ut. Men slagit sig, det hade pastorn, och nu stod han och fick snufva.

När de kommit åter, var Lina försvunnen. Då hon efter ett ögonblick kryat till sig och sett sig omkring hade hon fattat allt samt gått in till sig.

Öm efter fallet och ruskig kröp pastorn åter i säng.

* * *

Inom kort hade pastorn fått komministraturen och fick sedan pastoratet. Prostinnan Lina brygger nu ofta utmärkt sockerdricka, som väl öfverbindes och förvaras i källare. Pastorns dröm om användningen af hans skjortlärft slog i sinom tid delvis in; men drömmen om maggördlarne har aldrig besannats.

Pelle Klang.

Digitized by Google

Den lurade pappan

och

den tacksamme påfågeln.

Drama i 3 akter.

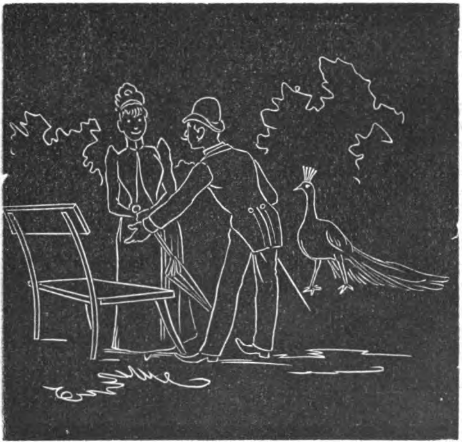

Digitized by Google

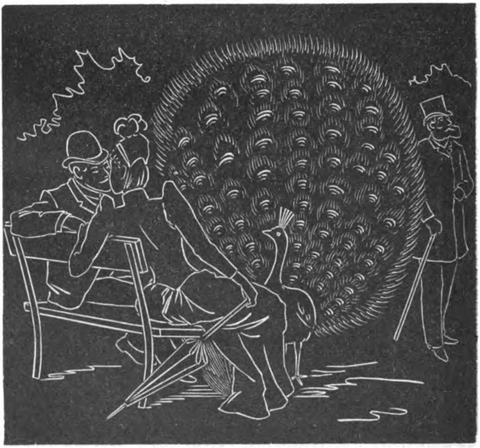

Digitized by Google

Två otryckta poem

af

Frans Hodell.

En skål

för danska pressens representanter vid en svensk-norsk-dansk-finsk-rysk-fransk-engelsk-nordamerikansk publicist-fest å Hasselbacken under de furstliga förmälningshögtidligheterna sommaren 1869.

En visa jag ber att få qväda,
(ifall att det är till behag)
som tiden blott medgifvit kläda
i vänskapens enklaste drag;
och har jag ej tillräcklig lunga,
jag finner den ursäkten lätt:
d' ä' kinkigt ett **solo** *att sjunga,*
som rör sig omkring en — ***qvartett.***

Det hände i Dannemarks rike,
att kärlekens hvassaste pil
flög in, med en fart utan like,
i konungens borg, så gentil;

Digitized by Google

och udden gaf sår uti hjertat
i fursteligt ynglingabröst —
Gud fader, hvad det måtte smärtat,
ty karl'n måtte söka sig tröst!

Han sökte och fann sig en tärna,
en tärna med svenska manér,
och hon ville också så gerna
få se hvad bland danskarne sker —
Och så blef det **ett** *utaf begge,*
och det var en märkvärdighet,
och derför — ja, der ha vi ägge'! —
vi samlats i afton till fête.

Vi samlats att trycka som bröder,
förrn afskedets timma skall slå,
en liten qvartett ifrån söder
om Skageracks böljor de blå,
en liten qvartett, som har gått här
att samla hop ämnen till sång
om svenskarnes konungadotter
och svenskarnes ödmjuka språng.

Jag tycker hvad glada kupletter
ska' diktas utaf **Erik Bögh!**
Och så **Peder Hansens** *sonetter*
i Dagbladet — tänk hvilken hög!
Och **Wolff** *hela Dagstelegrafen*
kan fylla med högheters namn —
och, trött på duellparagrafen,
tar **Watt** *hela Sverige i famn!*

Digitized by Google

Och allt blir så innerligt roligt
på sidorna om Öresund —
det hela ett landskap, så soligt,
en hydda på kärlekens grund,
en sup af den svenska potatis,
ett tilltugg af dansk karamell,
en trädgårdskonsert, som ges gratis
båd morgon och middag och qväll.

Ja, glada qvartett, må du sjunga
som hittills med guldkorn till text!
Ej glömma vi Hansen, den unga,
med nordmannens resliga växt,
ej Bögh, alltid skämtsam bland vänner,
ej Wolff, med sin snutfagra kind,
ej Watt, fast i blodet han känner
en fläkt af Australiens vind!

Och nu, såsom representanter
för pressen vi bedja till sist:
Blås ut omkring Dannemarks kanter
vår helsning till hvar publicist!
Och må resultaten bli dessa
af bröllopet nyss, som ni minns:
Hvar **svenska** *vill vara* **prinsessa**
och **dansken** *vill må som en* **prins**.

Och för att ni nu må befrias
och sjelf jag må komma ifrån
min hoprörda gallimathias,
som värdigt en musernas son,

Digitized by Google

mitt glas, som vid bålen ses vinka,
jag fattar i Skandiens namn
och tömmer det utan att blinka,
för vännerna från Köpenhamn.

Prolog.

(Den 25 april 1880 — dagen efter Vega-dagen — i Blanchs teater.)

All början är och blifver svår,
man ofta hört och sett;
en vånda också förestår
programmets nummer ett.
Men lika godt! — mitt uppdrag är
på samma gång en pligt så kär:
att vara endast glad i håg
och helsa med en bit prolog.

Och hvem har icke friskt humör
så här i vårens stund,
när fågelskaran sjunger kör
i nyfödd skog och lund,
när sippan upp sitt öga slår,
när solens klot sin bana går
så gullblankt ner i etherns svalg,
som skönsta Nordenskiölds-medalj!

Digitized by Google

Och hvem har icke hjertat fullt
af glada känslor blott,
när hela verlden ler så huldt,
i koja som i slott,
vid tanken på att raske män
ha hedrat Sverige en gång än
och utan allt carambolage
gjort länge sökt nordostpassage!

Och hvem kan vara mörk och kall,
då Stockholm nyss sig tett
liksom en enda stor marschall,
ett eldhaf rätt och slätt,
der tusen stjernor spredo sig
på Vegas segerrika stig,
vid solars och raketers larm —
för mindre kunde man bli varm!

Och hvem har skäl att klaga mer,
när allt har gått med smak,
när knappt en fluga ramlat ner
från skorten eller tak!
Och nog är det ens egen skull,
om fönster hyrts vid Kungsholmstull:
om ock man ingenting fick **se,**
man **hörde** *folkets hurrande.*

Ja, lefve glädjen! Städse den
har stått till högsta pris.
Och derpå är folkökningen
från landsorten bevis.

Digitized by Google

Ju mera folk, ju mera lif,
trots Fyrisstadens bittra kif.
För olärd, som för kandidat . . .
nog fins det dryck och mat. —

Högt skalle jublet! Fest på fest
må lösa af hvarann!
Välkommen en och hvar som gäst
till solig Mälarstrand!
Välkommen också deras tal,
som här uti Thalias sal
en stund med oss fördrifva vill,
trots middagsvärmen i april!

Hvad bjuda vi? . . . Ja, som I sen,
en smula variation.
Vi bjuda dans, på lätta ben,
och sång af bästa ton.
Här sjelfva »Faust» träder opp,
fast nu civil från tå till topp,
och blir hans vers ej tolkad fin,
så vore det väl sjelfve hin . . .

Här skall musiken qvälla fram
från strängar och ur horn;
här skall presteras visors glam —
och tvänne kända torn.
Det ena dag och natt oss lär
precis hvad klockan slagen är;
det andra blickar kungligt ned,
fast spiran är en smul på sned.

Digitized by Google

Som »piff» vi räkna sist med fog
publikens eget skratt;
och är det biträdet ej nog,
så vill jag säga, att
Olympens understöd vi ha,
så vidt ej sånggudinnorna,
likt damer, som ha bildning fått,
för nihilismen svärma blott.

Så bugar jag mig nu till slut,
och, enkel som jag är,
jag **afgår** *se'n jag talat ut,*
lik blygsam ministère.
Välkommen, ärade publik!
Var skonsam uti din kritik,
ty mot din onåd — hör vår bikt! —
fins ej ett spår af värnepligt.

Digitized by Google

Anekdot om excellensen Toll.

Excellensen Toll — den siste generalguvernören i Sverige — blef en gång anmodad att jemte en grefvinna W., som bar barnet, stå fadder, och som de voro af olika politiska tänkesätt hade grefvinnan föreslagit, att barnet skulle uppkallas efter excellensen, på det denne skulle sättas i förlägenhet, då — presten i enlighet med det då brukliga dopformuläret — skulle fråga, om barnet afsade sig djefvulen. Men excellensen, som var van att draga sig ur värre diplomatiska knipor än så och aldrig förlorade fattningen, svarade när presten framstälde spörsmålet: »Jan Christoffer, afsäger du dig djefvulen?» med fast och stadig ton: »ja, och allt hans anhang», hvarvid han djupt bugande vände sig mot grefvinnan.

Digitized by Google

INNEHÅLL.

Nisses helsning. Af Folmer ....

Tala silfver, tiga guld. Humoresk af Mox 1

Riddar Lage. Ballad af Schwan (med sex illustrationer).... 8

Om några minuter. Interiör af Jöns Träbock.................. 15

Rätta vägen (med illustration) 17

En ann' är så god som en ann' (med illustration).................. 18

Huru Lasse Norlinder blef neger och huru han vardt hvit igen. Burlesk skepparhistoria af Chicot 19

Sakta i backarne! 34

Sergeant Skrytstedt. En skägg-attentat-historia från excercisplatsen Z-hed, berättad af Sergeant Spets (med fem illustrationer) 35

En svensk Don Juan. Af förf:n till »Förbiskymtande skuggor».................. 43

Epigram. Af Jacques.................. 52

Toaletten framför allt (med illustration) 53

Ingen rök utan eld (med illustration) 54

Kinesiska bref från Lien Chi till Fum Hoam 55

Witzigt bref 66

Under linden. Fantasispel med sång och dans i tre taflor af Jonas Philipsson (med sju illustrationer).................. 67

Sköna tankar 108

Ett otryckt poem af Wadman 109

Digitized by Google

Också en duell. Af Pedro Emrico 111
Efter en von Bergensk föreläsning (med illustration) 113
Circus Tuman (med illustration) 114
Min hustyrann. Poem af Octavio 115
Den förste patienten. Historiett af Klatsch 117
Svea i fara. Poem af Isidor Kjellberg (med fyra illustrationer) 123
Lyckad pastor och misslyckad bryggare. Sannsaga af Pelle Klang 129
Den lurade pappan och den tacksamme påfågeln (med tre illustrationer) 141
Två otryckta poem af Frans Hodell 143
En anekdot om excellensen Toll 150

Digitized by Google

Käppar

med silfverbeslag

fr. 10 till 100 kr.

Juveler,

Guld, Silfver

&

Fantasiarbeten

största lager hos

Juvelerar Hallberg,

Regeringsgatan 9.

Digitized by Google

NORDEN

Stockholm

Meddelar:

Olycksfallförsäkringar
Sjukförsäkringar

Billigaste premier
Snabbastc skaderegleringar

Knifvar, Saxar,

Skridskor och Kälkar

i stort urval, billigast hos

G. R. Feychting,

Drottninggatan 46.

Digitized by Google

Joh. Lundström & C:o

försälja i parti och minut alla sorters

Engelska Ångstenkol och **Smidesstenkol, Rökfria Waleska Stenkol (Anthracitkol), Hushållskol, Gjuteri- & Kamin-Cokes, Stenkolsstybb** för tegelbränning samt **Träkol.**

Joh. Lundström & C:o

Kontor: Skeppsbron N:o 14.
Detaljförsäljning: Nybrohamnen N:o 5.
» Parmmätaregatan N:o 1.

Bell-Telefon **18.**
Allm. » **22 88.**
Riks » **427.**

Glas

från de **förnämsta** fabriker.

Porslin

från **Rörstrand** och **Gustafsberg.**

Nysilfver.

Köks- och Husgerådsartiklar.

Billigaste priser. Största urval.

G. Johanson,

24 Kosta Glasmagasin, Regeringsgatan 24.

Digitized by Google

Cigarretten
DIPLOMA.

Härmed tillåta vi oss fästa Herrar Cigarrettrökares uppmärksamhet vid vår nya Cigarrett »Diploma». Tillverkad af finaste Virginisk Tobak utmärker sig cigarretten »Diploma» för en särdeles behaglig smak och arom. Engros-försäljning (endast för återförsäljare) för Sverige hos **Aug. Holts, Stockholm.** »Diploma» finnes i alla välsorterade cigarraffärer.

Pris pr ask, innehållande 12 st. cigarretter, 25 öre.

W. D. & H. O. Wills,

Bristol & London.

Fabrikanter af »Three Castles», »Best Birds Eye» m. m.

Rysk

Iwanoff

i askar om 10 st. 25 öre.

Cigarrett

Egyptisk

Sphinx

i askar om 10 st. 25 öre.

Cigarrett

Digitized by Google

A. G. Wirén,

Kongl. Hofleverantör,

21 Lilla Vattugatan 21, 15 Fredsgatan 15,
16 Brahegatan 16.

Största lager af de förnämsta

Franska och Engelska Parfymerier.

Eau de Cologne Royale,
känd för sin friska vällukt,

Eau de avand, Eau de Portugal,
Ess bouquet, Liljekonvalj, Opoponax,
Corylopsis, Gyclamen m. m.

Lådor med 6 flaskor bästa Eau de Cologne för 6 kronor.

Askar med 3 och 6 flaskor finaste Parfymer för 4,50, 6 och 9 kronor.

Askar med 3 och 6 finaste Tvålar för 75 öre, 1,50 till 4,50.

Reqvisitioner, åtföljda af liqvid, expedieras genast.

Digitized by Google

Svenska Olycksfallförsäkrings-Aktiebolaget

i Stockholm

meddelar Olycksfallförsäkring, Reseförsäkring, Kombinerad Sjuk- och Olycksfallförsäkring.

Vid enkla ståndspersonsförsäkringar utgår dagsersättning vid öfvergående oförmåga till förvärf med intill **75** öre pr 1,000 å försäkringssumman.

Premie för en kombinerad försäkring å 10,000 kronor i 1:sta klass, nästa födelsedag 29 år utgör pr år 55,50, pr halfår 30,50. Inträdesafgift 10 kronor. Fri läkarebesigtning.

Årspremie för en reseförsäkring å 10,000 kronor endast 10 kronor.

Hufvudkontor; Drottninggatan 13.

Allmänna och Rikstelefon 910.

Perrier-Jouët & C:o.

— Grundad 1813. —

Grands Vins de Champagne.

Doux, Demi-secs, Extra-secs.

Serveras å alla Första Klass Klubbar och Restauranter.

General-agent:

Charles Backman, Fredsgatan 13, Stockholm.

Digitized by Google